

Lumea românească

Anul III (31) - 1998
iunie

Director fondator:
Radu Ciuceanu

Preț: 1000 lei

acum

*"Comunismul
Uniunii Sovietice
e un mijloc,
nu sfârșitul
imperialismului rus."*

Mareșalul Antonescu, decembrie 1942

editorial

Gesturile mici ale oamenilor mari

O precizare pragmatică pentru un gazetar romantic

Nu de mult în editorialul unui cotidian de marcă, un talentat și cunoscut gazetar își propunea să interpreteze, ba chiar să și convingă - și câți cititori n-au suspinat înălțându-se pe rândurile așternute - că în după-amiaza zilei de 11 mai 1946, la Tribunalul Poporului din Știrbei Vodă, Iuliu Maniu președintele P.N.Ț., strângând mâna mareșalului Antonescu aflat în boxa acuzaților a săvârșit un gest de curaj și de o *cutremurătoare semnificație*. Pentru a înțelege ce l-a făcut pe Iuliu Maniu să întindă mâna mareșalului nu e suficient numai să intrăm în epocă, să absorbim mentalitatea, ci se cuvine în primul rând să facem o retrospectivă a personalităților în cauză, sau măcar o analiză a raporturilor convergente sau divergente ce au existat și s-au dezvoltat între cei doi adversari politici și totodată victime directe, asasinați unul după altul, de regimul bolșevic din România.

De aceea se impune să precizăm dintru început că prin fire Iuliu Maniu era - sau părea - de un calm glacial, în contrast, Antonescu fugos, intempestiv - iar prin școală și educație cei doi se situau la poli opuși. Unul, Iuliu Maniu, produs al școlii diplomatice austriece, predispus la o politică cunctatorală de sinuozități și pertractări succesive, ajunge în cele din urmă model politic. Celălalt, ostaș cu o carieră strălucită, strateg la 36 de ani al bătăliei Argeșului din noiembrie-decembrie 1916 și executantul campaniei din Ungaria 1919, este omul deciziilor imediate, al hotărârilor fără întoarcere, puțin înclinat la compromisuri și deriziune.

În fond ce își puteau reproșa unul altuia? Antonescu nu ierta liderului țărănist absența sa de la ceremonia încoronării de la Alba Iulia (1922) a regilor României Mari, acuzându-l de orgoliu politic, dăunător atât Ardealului cât și României întregite. A doua acuză a militarului Antonescu, hotărâtoare pentru destinele României, credea el (și avea

perfectă dreptate), și de care Maniu nu se va putea disculpa niciodată, era aceea a introducerii clandestine a lui Carol Caraiman ca moștenitor al tronului în țară - după ce Parlamentul și Coroana îl eliminaseră de la succesiunea tronului în 1926 - și proclamarea ca rege al României, inaugurând un regim pe care Antonescu îl înfiera din cauza prezenței regelui corupt și uzurpator și a camarilei potrivnică intereselor țării, precum și a unei vieți parlamentare deja roase din temelii de vicile unei democrații reprezentate mai ales prin cele două mari partide desuete P.N.Ț. și P.N.L.

Antonescu mai avea o poliță de aplătit partidelor menționate, așa după cum a declarat la proces, și rezultând din notele și mărturiile celor care l-au înconjurat până în ultima clipă: G-ral C-tin Pantazi, Radu Lecca și chiar din amintirile de cântă ale lui Paraschivescu Bălăceanu apărătorul mareșalului: atât țărăniștii cât și liberalii în 5 ianuarie 1940, atunci când acesta era în grea cumpănă, având de ales între legionari și partidele istorice, refuzul lui Maniu și Brătianu l-a împins inexorabil în brațele primilor. De ce au procedat așa partidele tradiționale e lesne de înțeles, absenți la manifestațiile anticarliste din 4/5 septembrie 1940 din București și provincie și prezenți în fine la evaluarea corectă a ascensiunii germane și a răsunătoarelor succese ale sale în Europa, cele două mari partide au adoptat poziții reticente față de generalul Antonescu. Respingerea unui guvern de coaliție națională l-a obligat să intre, susținea el, în mezelianța cu Horia Sima, pentru care dintru început nu avea nici stimă nici încredere. Interesante sunt în acest context relatările celor care i-au supraviețuit Mareșalului la Jilava: ultimele sale gânduri și remușcări: "două greșeli am făcut față de mișcarea legionară, una că am acceptat să colaborez în septembrie cu niște epigoni, după ce îi cunoscusem pe cei mari - Codreanu, Moța și Clime (De ce Clime și

nu alții, precum Vasile Cristescu, Mihail Polihroniade, Vasile Gârneață, Bănică Dobre? n.n.) - și a doua că, după rătăcirea din ianuarie a tinereții, i-am închis și i-am uitat acolo ani de zile, pentru a-i lua bolșevicii în primire; ei nu m-ar fi vândut niciodată și nimeni cred că n-ar fi îndrăznit, alături de ei, să mă aresteze ca pe un fur".

Prima acuză a celui alt, Iuliu Maniu, nu putea fi decât că generalul și ulterior mareșalul nu a fost un democrat, că nu a avut respect față de marile partide ale țării și că, după septembrie 1940, a târât România ca stat satelit Germaniei spre un destin funest. Nu-i contesta lui Antonescu meritul dezrobirii Basarabiei, dar împărțea ideea opririi campaniei în Răsărit pe linia Nistrului (nici până acum nu suntem îndrituiți să condamnăm sau, dimpotrivă, să acceptăm teza mareșalului susținută și la proces, că nu poți să dai hoțul afară numai din casă dar trebuie să-l scoți și din curte). Credem, totuși, că în contextul euforiei campaniei Barbarossa din primele luni ale războiului și a derutei sovietice, printr-o abilă manevră, de data aceasta politică, care n-a existat în faza pregătirii războiului, generalul Antonescu imitându-i pe finlandezi (ce își opriseră trupele pe vechea frontieră din 1939), putea opri diviziile noastre pe aliniamentul frontierei din 1940. Antonescu, care credea în victoria germană, cel puțin în 1941 și până în toamna lui 1942, înțelegea să câștige Ardealul pe câmpiile Rusiei și care, în plan tactic nu putea accepta în coasta Basarabiei de sud un oraș de aproape două milioane de locuitori, i.e. Odessa, bază navală și militară de prim ordin a Mării Negre. Acuzele, în torent, ale celor doi lideri, sunt cuprinse în corespondența deja publicată dintre Maniu, Brătianu și Conducătorul Statului, din anii 1942-1944.

(continuare în pagina 3)

Radu Ciuceanu

1 Distorsionări politico-diplomatice

pag. 2

2 Părintele Iachint de la Putna

pag. 3

3 Omul și valorile sale azi

pag. 4

4 Interviu cu senatorul Emil Dima

pag. 5

5 Amintiri politice

pag. 6-7

6 Sfinți și martiri contemporani

pag. 9

Distorsionări politico - diplomatice pe plan european și consecințele acestora

Viața politică a continentului european cunoaște o efervescență fără precedent. Evoluțiile spectaculoase și greu previzibile înainte de finele lui decembrie 1989 - deși mult dorite în Occident - produse în ultimii ani au găsit statele nepregătite în anticiparea schimbărilor posibile și a consecințelor majore ale acestora, sub toate aspectele. De aici, inițiative și măsuri luate la l'improviste, și poziții divergente, chiar în sânul principalelor puteri vestice, expresia căutării grabnice, inerent superficiale, a soluțiilor reclamate de noua situație internațională.

Diversitatea formelor de protecționism - militar, economico-comercial, social-umanitar, tehnico-științific, financiar-voluntar, ecologic, cultural, național, și chiar confesional, a devenit tot mai pregnantă încă din prima fază post 1989, punând în evidență eforturile combatanților de a le da o conotație politică nesemnificativă, ca importanță și întindere.

Bătrânul nostru continent, leagăn al culturii, artei, științei, într-un cuvânt al civilizației, dar și o vastă zonă pe / de pe care s-au declanșat cele două războaie mondiale din veacul XX, a cunoscut aproape continuu, puternice convulsii, tensiuni și conflicte militare, mai mult sau mai puțin locale. Imense pierderi umane și materiale provocate de cel de-al doilea război mondial în Europa, inclusiv prelungirea acestuia sub forma "războiului rece", cu tot cortegiul de suferințe, privațiuni și sacrificii, ca și teama izbucnirii unui nedorit conflict de proporții, intensități și modalități de purtare a ostilităților, cu arme ultra-sofisticate și ultra-nimicitoare ca forță și rază de acțiune, au făcut, ca în cele din urmă, să învingă înțelepciunea și rațiunea politică, atitudine influențată hotărâtor de opoziția crescândă a popoarelor.

După tatonări și suspectări reciproce împinse până la limita producerii răului catastrofal, cele două blocuri de state, principal opuse și ireconciliabile, ambele aflate paradoxal, atât în fața, cât și în spatele "Cortinei de fier" aceasta depinzând de locul și interesul avut (în vest sau est, în sala de "spectacol", sau în culise, pe scenă) imaginată metaforic, dar și ideologic de scenograful occidental al "războiului rece", au ajuns la concluzia că trebuie să găsească împreună, prin negociere, o soluție pașnică salvatoare.

Declarația de la București, din 6 iulie 1966, a întâlnirii la nivel înalt a statelor membre ale Tratatului de la VARȘOVIA, prin care se propunea "Convocarea unei conferințe general-europene pentru discutarea problemelor referitoare la asigurarea securității în Europa și la stabilirea unei colaborări paneuropene" a constituit momentul declanșator al noii evoluții a relațiilor interstatuale pe continentul nostru.

Este util și oportun să reamintim și cu acest prilej, rolul de pionierat interpretat cu măiestrie de diplomația română care, în prealabil (1965), reușise să impună Adunării generale a O.N.U. adoptarea inițiativei sale materializată în rezoluția "Acțiuni pe plan regional în vederea îmbunătățirii relațiilor de bună vecinătate între state europene, aparținând unor sisteme social-politice diferite".

Au fost necesari șase ani de stăruitoare eforturi pentru a determina statele "vestice" să ia loc la masa tratativelor. Începutul s-a făcut în mica localitate finlandeză DIPOLI, de lângă HELSINKI, la 22 noiembrie 1972. Atunci a avut loc și prima bătălie pentru impunerea consensului ca una din regulile de procedură ale viitoarei Conferințe pentru Securitate și Cooperare în Europa.

Meritul incontestabil a aparținut delegației române care cu tact, perseverență și persuasiv, a izbutit să determine acceptarea consensului, ca regulă esențială, împreună cu celelalte reguli de procedură, ce vor guverna desfășurarea tuturor reuniunilor Forumului general european care se prefigura.

La "aniversarea" unui sfert de veac de la introducerea regulii consensului, care înseamnă "absența oricărei obiecții (opoziții) exprimată

de un reprezentant al unui stat membru al C.S.C.E. și prezentată de acesta ca fiind un obstacol pentru adoptarea hotărârii respective" se cuvine să ne oprim, fie și succint, asupra influenței exercitate de regula consensului în sfera relațiilor general europene. Facem acest lucru punând în evidență și o suită de malformații politico-diplomatice apărute în procesul edificării organizației paneuropene (O.S.C.E. cum se numește acum) finalizat la 1 august 1975, prin semnarea la cel mai înalt nivel (35 de state) a Actului final de la HELSINKI, cât și după acest moment, până în zilele noastre.

O primă distorsiune s-a produs chiar de la început când, pentru a putea demara negocierile paneuropene - luând în considerare realitățile politice de pe continent, precum și temerea S.U.A. de a nu scăpa de sub influență și control vestul continentului - a fost acceptată participarea S.U.A. și CANADEI, deși acesta se dorea un forum pur european, cu problemele și particularitățile sale specifice.

Precedentul odată creat, s-a ajuns inevitabil la o altă cedare produsă la Reuniunea C.S.C.E. de la Praga (ianuarie 1992), care a determinat primirea în cadrul Forumului paneuropean a cinci state asiatice (!?): KAZAHSTAN, KIRGHISTAN, TADJIKISTAN, TURKMENISTAN și UZBEKISTAN.

Argumentele pro și contra invocate atunci sunt astăzi superflue, găsindu-se în fața faptului împlinit.

Aparut și o altă situație inedită: acordarea în premieră a statutului de observator a două noi state independente din EUROPA (CROAȚIA și SLOVENIA), deși S.U.A., TURCIA și alte state membre ale C.S.C.E. nu le recunoscuseră până atunci !! Ulterior, fiind creată, a fost primită GEORGIA și după ea, alte state care-și dobândiseră independența, în urma destrămării U.R.S.S. și R.F.S. IUGOSLAVIA.

Toate aceste evoluții și modificări, pe harta EUROPEI și în împrejurimi, ne dau temei să afirmăm că nu trebuie exclusă apariția altor noi state care ulterior să adere la O.S.C.E.

Dinamica evoluțiilor politice internaționale ne îndreptățește să anticipăm primirea ulterioară în O.S.C.E. chiar și a statelor riverane Mării Mediterane din Africa de Nord și Orientul Mijlociu, într-un proces etapizat: MAROC, ISRAEL, SIRIA, ALGERIA, LIBAN, TUNISIA, EGIPT, LIBIA și PALESTINA - după obținerea independenței ca stat de sine stătător, sub condiția ca zona GAZA limitrofă MEDITERANEI să facă parte din teritoriul național.

Această posibilă evoluție se va înscrie în mod logic în șirul distorsionărilor politico-diplomatice caracteristice de-acum nașterii, dezvoltării și funcționării O.S.C.E.

Proгноza noastră se fundamentează atât pe dorința manifestată încă de la începutul procesului de constituire a O.S.C.E. de țări din nordul Mediteranei și Israel, de a participa într-o formă instituționalizată la activitățile Organizației paneuropene, cât și pe hotărârile evocate, care au condus la extinderea ariei de acțiune a O.S.C.E. în Asia.

Actualmente, atât prevederile Actului final de la HELSINKI, cât și cele ale CARTEI de la Paris, din noiembrie 1990, sunt deja depășite de mutațiile intervenite în structura, atribuțiunile și întinderea O.S.C.E.

Toată această stare de lucruri impune obligația ca O.S.C.E. să ia foarte în serios, printre altele, următoarele:

1) Susținerea existenței sale în continuare și, în caz afirmativ, să-și reconsidere scopurile și obiectivele urmărite;

2) Căile și mijloacele de înfăptuire a acestora (principii, reguli, structuri etc.) și punerea lor de acord cu mutațiile produse și previzibile a se produce în perspectiva mileniului următor, în situația politică internațională și în relațiile bi și multilaterale pe plan zonal, regional, mondial, precum și necesara convergență cu prevederile în permanentă adaptare a O.N.U.

(Carta și Dreptul internațional public și privat în principal) și a celorlalte organizații și organisme cu vocație universală și europeană (Uniunea Europeană, Consiliul Europei, Uniunea Europei Occidentale); evitarea suprapunerilor cu activitățile altor foruri;

3) Delimitarea întinderii teritoriale a sferei de acțiune a O.S.C.E., dacă se dorește ca aceasta să aibă un loc și un rol distincte, în constelația organizațiilor paneuropene;

4) Regulile de procedură ale O.S.C.E. a) participarea statelor membre în condițiuni de egalitate, ca state independente și suverane (după 1990 cu precădere, încălcă tot mai des această regulă printr-o abordare de bloc) b) consensul

c) rotația la conducerea reuniunilor și a Organizației însăși.

Consensul, ca regulă de adoptare a tuturor hotărârilor de fond și de procedură, a constituit timp de peste 15 ani, un garant al statelor mici și mijlocii din Europa împotriva tendințelor dictatoriale, presiunilor de tot felul, influențelor nefaste și primatului forței (militare, economice, financiare, politice și de securitate etc). Regula consensului exprimă egalitatea de tratament a statelor participante la O.S.C.E., o manifestare concretă a independenței și suveranității lor, un instrument major de protecție și promovare a intereselor naționale specifice. Obligatorietatea căutării, cu bună credință și o voință politică sinceră, prin luarea în considerare a punctelor de vedere și intereselor tuturor, părților semnatare, a modalității de soluționare a problemelor, aflate în atenție, astfel încât, finalmente, să nu se întâmpine nici o opoziție, reprezintă o cerință esențială a regulii consensului.

Utilitatea și rațiunile consensului au fost subliniate și recunoscute, aproape unanim, în anii 1972-1973, de mass-media, cercuri guvernamentale și politice, diplomați elogiindu-se, totodată, meritele inițiativei românești și maniera temeinic argumentată, sub raport politic și juridic, a acestei reguli fundamentale de procedură, încât nimeni nu a putut să se pronunțe împotriva.

Reproducem, în acest sens, unele din numeroasele considerații și aprecieri: "O încercare în direcția stabilirii unor relații noi, de egalitate deplină între statele europene"; "România va avea un loc special în cadrul C.S.C.E., inițiativele sale putând polariza interesul multora, cu deosebire al țărilor mici și mijlocii"; "Românii au venit atât de bine pregătiți la Conferință, încât au putut să pareze ușor manevrele contrare..." (VALENTIN LIPATTI - "Conferința pentru securitate și Cooperare în Europa" - 1985)

Această adevărată barieră contra abuzurilor și manevrelor statelor puternice deranja vizibil acele state și grupuri de state, care se poticneau tot mai mult de "veto"-ul consensului. Pentru îndepărtarea "obstacolului" s-a declanșat treptat procesul de erodare. Începutul s-a făcut printr-o formulă ciudată: consens - 1, adică un autentic nonsens pus în aplicare cu o nedisimulată satisfacție. Și astfel avem acum o regulă bizară: veto fără veto!

Abdicarea de la regula consensului a început de jure și de facto, la reuniunea O.S.C.E. de la Praga (30-31 ianuarie 1992). Tendința era clară: preluarea unor probleme din preocuparea și competența O.S.C.E. și abordarea acestora în cadrul altor organizații după reguli specifice lor, unde Occidentul avea cuvântul hotărâtor. Tot atunci s-a început acțiunea de canalizare a problematicei specifice minorităților în exclusivitate spre statele din Europa de Est. Și aceasta în pofida realităților care atestă, cu puterea faptelor, existența de timp îndelungat a unor grave probleme ce-și așteaptă de mult rezolvarea tocmai în unele state din vestul continentului: Marea Britanie - Irlanda de Nord, Franța - Corsica, Spania - țara bascilor, Belgia (flamanzi-valoni), rasism și xenofobie în Germania etc.

Determinarea O.S.C.E. de a trimite în numele său o delegație-troică a Uniunii Europene (!) în Iugoslavia în vederea găsirii unei soluții

pentru criza provocată în această țară - tocmai de Occidentul interesat - urmată la scurt timp de trimiterea de forțe armate fără acordul statului federal iugoslav, ar fi trebuit să ne deschidă ochii asupra presiunilor politice și surprizelor rezervate de vest și puse în practică după reuniunea O.S.C.E. de la Praga, când regula consensului a fost înfrântă diplomatic.

Documentul cu privire la dezvoltarea instituțiilor și structurilor O.S.C.E. (denumirea actuală a C.S.C.E.), enunță ideea (pretenția) potrivit căreia în cazul unor violări *masive* și *flagrante* ale angajamentelor O.S.C.E. referitoare la drepturile omului, și implicit ale minorităților, Consiliul de Miniștri sau Comitetul Înaltelor Funcționari *să ia(!?)măsuri* pașnice, *fără consimțământul (!?)* statului în cauză (subl. ns.).

Delegația României condusă de Ministrul de Externe, ADRIAN NĂSTASE, a greșit profund neopunându-se adoptării prin consens a documentului respectiv. Opțiunea delegației noastre pentru prezentarea unei "Declarații interpretative", prin care se atrăgea atenția că documentul în cauză conține prevederi ambigue și formulări apte să dea naștere la aplicări abuzive (cine apreciază caracterul *masiv* și *flagrant* și cuantifică violările etc) se impunea, avertizând asupra posibilităților abuzuri cu urmări imprevizibile. Era mult mai bine să se insiste ca toate aceste aspecte să fi fost clarificate înaintea adoptării Documentului respectiv. Pentru că era evidentă posibilitatea pe care prevederile din Document o puteau crea celor de rea-credință, care au interesul să perturbe climatul de stabilitate politică și socială dintr-o anumită țară, sau grup de țări, pentru a-și atinge scopurile urmărite, realizate inclusiv prin acțiuni diversioniste, de dezinformare și denigrare, de manipulare și influențare a opiniei publice și a cercurilor de decizie politică.

Dincolo de aspectul formal de procedură și deci a forței regulii consensului, acest document, prin prevederea încriminată, aduce o gravă atingere unor principii fundamentale de drept internațional care protejează orice stat de amenințări externe: respectul independenței și suveranității, neamestecul în treburile interne, neamenințarea cu folosirea forței și folosirea acesteia. Aceste principii sunt consfințite în CHARTA O.N.U., Actul final al C.S.C.E. de la HELSINKI, CARTA de la PARIS, cât și în toate celelalte instrumente internaționale care tratează problematica relațiilor interstatuale, bi și multilaterale.

Ignorarea acestor principii și consecințele însoțitoare pot conduce la spargerea unității statelor naționale, pot genera stări tensionate și chiar conflicte armate, diminuează încrederea comunității internaționale în legislația în materie și implicit, în Organizațiile guvernamentale cu vocație universală, continentală sau zonală, frânează procesul de realizare a unității europene.

Consens - 1 reprezintă o capcană și un nonsens, iar pentru interesele României trebuie, paradoxal, să fim acum mulțumiți că există o Republică MOLDOVA, stat independent și membru plin al O.S.C.E., ceea ce ar putea zădărnici, în caz de nevoie, efectele nefavorabile nouă prin opunerea, printr-o acțiune concertată firească, a formulei - 2, situație ce ar face inoperantă regula Consens - 1.

În politica externă greșelile se plătesc scump. Așa a fost cazul consimțirii la formula încriminată Consens - 1, așa va avea consecințe inestimabile ușurința acceptării de "sacrificii istorice" invocată de președintele țării, care a semnat Tratatul politic de bază cu UCRAINA, în pofida unor prevederi reprobabile, ignorându-se, conștient sau inconștient, faptul că Dreptul Istoric este imprescriptibil. Și dacă ar fi fost numai aceste greșeli. Din păcate, s-au comis și altele prea bine cunoscute de opinia publică românească.

Mircea Manea

La moartea unui ctitor

Părintele Iachint de la Putna

Arhimandritul Iachint în slujba credincioșilor

În toamna anului 1966, sub o ploaie mărunță și deasă, pășeam singur și cu inima strânsă în incinta mănăstirii voievodale a Putnei. Nu-mi mai amintesc prin ce ungher mi-am petrecut noaptea, dar a doua zi un cer de ametist propriu Putnei (nicăieri în altă parte de-a lungul anilor nu l-am regăsit), străjuit de pădurile deja încărcate de frunzișul arămiu al toamnei, mi-a dat dimensiunea celui mai mare lăcaș de rugă durat de sfântul și marele voievod Ștefan al Moldovei. "În al zecelea an al domniei sale, în vâleat 6974 (1466) iulie 10, au început a zidi mănăstirea Putna", consemna Grigore Ureche. Jur împrejur zidurile, aproape ruinate, purtau amprenta secolelor trecute peste ele, dar mai ales ale celor prezente. După ce am ascultat utrenia și - pentru prima dată - am văzut mormântul ctitorului, acoperit cu lespede de comandă de Ștefan însuși, m-am prezentat starețului Gherasim Cicoșel (actualmente episcop de Rădăuți) care m-a recomandat, pentru a vizita muzeul, celor doi ghizi, călugării Pimen (actualmente arhiepiscop al Sucevei și Rădăuților) și Iachint.

Nu trecuse mult timp de la eliberarea mea și teama și prudența, pe care mi le luasem statornice tovarășe de

drum, mă făceau să măsoz cuvintele și să-mi drămuiesc inima, dar ochii senini ca azurul și bunătatea picurată în cuvintele părintelui Iachint m-au îndemnat să iau hotărârea de a reveni, iar și iar, la Putna. Încetul cu încetul, drumurile mele în Bucovina începeau și sfârșeau prin câteva zile petrecute alături de cei doi pe care Dumnezeu mi-i hărăzise drept prieteni.

Putna începea să-și recapete viața și faima de odinioară. Zidurile incintei s-au refăcut, turnul tezaurului s-a restaurat și odată cu înființarea D.P.C.N.-ului (cu cercetările arheologice) mănăstirea a intrat în *reparații capitale*. S-au desfăcut vechile chilii de nord și s-a ridicat un alt corp cu aceeași funcție, bogatul inventar și-a găsit adăpost într-o clădire-muzeu iar pe latura de sud, proiectul construirii unui palat monumental urma să prindă viață. Fiindcă Putna devenise pentru mine de mult refugiu spiritual, am acceptat, în 1976 să intru în colectivul de cercetare arheologică și luni în șir, din mai până când omătul ne acoperea profilele, eram beneficiarul bunătății noului stareț al sfintei mănăstiri, părintele Iachint.

N-aș putea spune cu siguranță care față, cea duhovnicească sau cea de gospodar era mai luminoasă, într-o vreme când slujitorii Domnului, și mai ales conducătorii B.O.R. erau suspectați și urmăriți pas cu pas de omniprezenta Securitate și împotriva căreia părintele Iachint avea grijă să mă pună în gardă. De multe ori, informatorii nu se sfiau să îmbrace rasa monahală, în acțiunea lor de supraveghere a marilor centre spirituale românești.

La Putna l-am întâlnit pe părintele Calciu Dumitreasa și pe mulți alți foști deținuți politici, într-o totală siguranță și *organizare de teren*.

Aici, la Putna, în cel mai înalt grad, am simțit solidaritatea creștină, prezentă peste tot, de la primul secretar ce ne *împingea* câteva vagoane de ciment Portland sau cherestea pentru șantierul mănăstirii până la directorul fabricii de mobilă din Rădăuți, care cobora prețurile

până la o limită derizorie. Și toate acestea, după ce perechea sclerată, cu ocazia vizitei cu helicopterul (!!) aruncase năframa neagră a închiderii șantierelor de construcții și arheologie de la Putna.

Cât de necăjit era părintele Iachint, cu tot cinul său, când totul părea înghețat, în toată țara, după desființarea D.P.C.N.-ului și a 111 șantiere de refacere a monumentelor istorice din întreaga țară! A urmat perioada cea mai cumplită pentru arhimandritul Iachint, ca și pentru noi toți.

Nu știm cât ar fi durat acest îngheț și anatema asupra Putnei, dacă nu s-ar fi implicat, cu infinite precauțiuni, tocmai pentru a nu compromite acțiunea, acad. Radu Voinea, care a reușit, după nenumărate demersuri, folosind și apariția unei ciuperci distrugătoare - să o convingă pe tovarășa *academician, doctor, inginer* (Adi!) că un monument istoric ca Putna nu poate fi lăsat de izbeliște.

Putna dar și a egumenului său, Iachint.

Încetul cu încetul, visul său căpătase contururi reale, odată cu refacerea zidurilor de incintă, cu drumul de strajă, cu acoperirea lor cu tablă de zinc, cu finalizarea lucrărilor constructive pe latura de nord și, mai ales, cu dezvoltarea și, în cele din urmă, finisarea palatului domnesc, pe vechia amplasare voievodală.

Acum părintele Iachint putea fi mulțumit: mănăstirea Putna își redobândise nu numai locul spiritual în rândul ctitoriilor domnești, dar și splendoarea, bogăția și atracția pentru românii din toate colțurile țării și de pretutindeni.

De aceea, fără exagerare, Iachint de la Putna își poate avea locul alături de marii ctitori restauratori, Alexandru Lăpușneanu, Gheorghe Ștefan, Iacov Putneanu, Vartolomei Măzăreanu și

Credincioșii din toată țara vin la hram la mănăstirea Putna

La efortul de reluare a activității de construcție și cercetare arheologică, nu trebuie uitată nici participarea directă și benefică a secretarului de stat de la Consiliul Culturii și Educației Socialiste, Ion Găleteanu.

Au urmat campanii lungi și tot atâtea prilejuri de a fi în umbra mănăstirii

drept va fi ca în fața Marelui Judecător să audă cuvintele pentru cei aleși întru veșnicia luminii: "*Slugă bună și credincioasă, întru multe ai fost credincios, preste multe te voi pune, întru bucuria Domnului tău. Amin*".

Radu Ciuceanu

Gesturile mici ale oamenilor mari

(continuare din pag. 1)

Ele reflectă, pe de o parte, imposibilitatea concilierii dintre caracterele lor diferite, dar mai ales poziția tranșantă a celor doi față de Cel de-al Treilea Reich și atașamentul irevocabil față de Anglia (în special) și Statele Unite. E limpede cel puțin pentru Maniu care avea legături directe cu Foreign Office-ul și departamentele sale (transmițând, din păcate, chiar și date de ordin militar) și care se situa în fruntea unei opoziții ce milita pe orice cale pentru desprinderea României de Axă, chiar dacă acest abandon ar fi pus probleme grave suveranității și independenței țării. În această privință, *Jurnalul* lui Ion Hudiță este mai mult decât elocvent. Considerându-l pe Mareșal nu numai lipsit de calități politice, dar chiar pradă unei patologii periculoase pentru poporul român, Maniu s-a lăsat antrenat

(Mihalache nu, *n.n.*) într-un joc dublu: pe de o parte, aparent, mergând cu cei doi Antonescu pe plan extern, folosind surse paralele, ba chiar Centrala Cifru din Ministerul de Externe unde era amplasat un om al său, iar pe de altă parte, încă din primăvara anului 1944, ridicând varianta răsturnării prin forță și a arestării mareșalului Antonescu. Se eludează acum cu ușurință, de cei care nu pot intra în *contemporan*, oferta Mareșalului Antonescu din aprilie 1944 prin care el accepta retragerea de la putere, oferind-o șefilor partidelor istorice.

Chiar și o sumară analiză ne aduce la concluzia că atât oferta cât și refuzul au cantonat în zona formală a gestului. Antonescu oferea o guvernare pe care știa cu siguranță că Maniu nu poate să o primească din cauza riscului unei intervenții masive germane în spatele frontului românesc (v. operația "Margareta I" care a

duș la anihilarea Ungariei horthyste). Ulterior, odată cu înrăutățirea situației pe frontul din Răsărit, evacuarea Crimeii și punga de la Uman, în paralel cu convingerea Führerului că Antonescu îi va rămâne fidel, presiunea armatei germane din spatele frontului s-a atenuat - culminând cu retragerea fatală a celor trei divizii blindate de pe frontul Moldovei - opoziția susținută tacit de Antonești și-a sporit eforturile de scoatere a României din război, partidele istorice mizând pe o intervenție directă a aliaților pe teritoriul României și în formula aceasta acceptând parteneriatul sovietic. De cealaltă parte, Mareșalul, ca soldat introducea într-o astfel de manevră politică și condiția obligatorie a armistițiului - oprirea beligeranților pe poziții negociate. Iar evenimentele tragice de la 23 august care ne-au costat două treimi din armata de front, făcută prizonieră după un comunicat tâmp și iresponsabil, s-au grefat tocmai pe lipsa de fair-play a lui Iuliu Maniu care chiar trece, și nu doar consimte, la arestarea Mareșalului în clipa când are convingerea - după acceptarea unui armistițiu prin profesorul Gh. Brătianu în dimineața zilei de 23 august

- că planul de desprindere a României de Germania va avea ca autor și părghie executorie tocmai pe Mareșalul Antonescu. Or, acest lucru nu putea fi acceptat de către liderulărănist!

Nimeni mai mult decât cei doi conducători aleși de soartă, în acea fatală după-amiază, între orele 14-15, nu-și putea petrece mai bine amintirile, resentimentele și previziunile. Maniu, fără discuție, nu putea ignora că de nenumărate ori Hitler îi ceruse viața și Mareșalul se opusese. Nimeni mai bine ca Maniu, în acea primăvară a anului 1946, nu era mai convins că Occidentul abandonase România în țarcul sovietic. Și, în fine, nimeni nu știa mai bine ca Maniu că soarta Mareșalului era pecetluită de dușmanii poporului român.

Și atunci când s-a apropiat de boxa acuzaților Iuliu Maniu și-a întrezărit nu numai propria soartă, dar măcar pentru o clipă i-a cerut Mareșalului prin mâna întinsă, *iertarea* pe care acesta nu putea să i-o refuze, în fața morții, pentru ceea ce cu - sau fără voia lui - se săvârșise.

Omul și valorile sale, azi

Parent, apropierea de neuit de intrarea în cel de al treilea mileniu de cronologie creștină - devenită uzual mai mondială, pare să conștientizeze lumea cu unele nevoi de analiză a direcției în care omul, atribut al dumnezeirii și atribuit cu conștiință și voință, poate și vrea să evolueze. De reținut că aceste reflecții au fost provocate, cu îngândurare, de începerea unui an nou, anul 1998, plin de incertitudini și gol de speranțe.

O lege elementară dar esențială umană este ca în analiza lui *măine* să ai înaintea de orice o cunoștință cât mai exactă despre *ieri* și un inventar al tuturor problemelor lui *azi*. Asupra acestuia din urmă vrem să ne oprim în aceste rânduri, cu aprecierile care să caute a fi ale unghiului de vedere cel mai definitoriu și eclectic.

Omul "ființă necunoscută" a lui Carrel, este în prezent o ființă și mai necunoscută și mai dramatică în capacitatea lui de a-și alege drumul într-o lume a valorilor în mișcare. Pentru a încerca să înțelegem această afirmație mai bine, este necesar să ne așezăm în coordonatele minimale și tradiționale ale omului: credința și binele (linia spiritual-religioasă) și adevăr-evoluție (linia cunoașterii). Să vedem rezumativ cum stau lucrurile în momentul de față.

Cu un sentiment în creștere de demiurg și cu o capacitate mărită de a produce mituri și mai mică de a le înțelege în același timp, (Balzac spunea încă de atunci: miturile moderne sunt și mai puțin înțelese decât miturile vechi, deși suntem devorați de mituri). Omul se găsește în prezent într-un punct de cumpănă al credinței, de maximă instabilitate. Lucru reflectat în căutarea de forme mai noi, mai moderne și mai permissive în dauna dogmei, la religiile creștine, explodând în mulțimea de secte și pseudoreligii, nesincere, interesate și uneori cu adevărat aberante iar pe de altă parte asistăm cum alte religii ca islamismul și mozaismul se extremizează. Pe scurt, *misticul este în degradare prin intelectualizare și reformizare (mai adesea deformare) sau altfel, fanatizează și fundamentalizează*. Așadar o uniformizare a tendinței umane de a ieși din conținuturile și formele dogmatice ale credinței înaintașilor.

Problema binelui, rezumată la act în sine, moral, încărcată de greutatea din ce în ce mai mare a forței de presiune și determinare a socialului a devenit o problemă nu individuală, de liber arbitru, ci una de agoră, unde se caută supapă, soluția miraculoasă, comportamentele comune și nu valoarea lor selectată. Condiția binelui, așa cum era la Malraux "condiția umană" - poate fi rezumată dacă acționăm întreaga istoria spirituală a omenirii, într-un cuvânt: *Libertatea*, ca stare fizică și spirituală, ca drept de a voi să ți-o manifesti în alegerea între bine și rău. Constrânsă însă de aportul navalnic, deformant și eroziv al socialului, libertatea se definește azi prea concret și general (așa cum o face de pildă un laborist doctrinar al anilor 1940 - Harold Lasky: "libertatea mea este a ști că ea încetează acolo unde începe libertatea aproapelui"). Ea devine astfel o relație: eu și lumea, atunci când binele, libertatea presupun voința mea de a alege și împlini binele, de a deveni și a se comporta ca un model spiritual, aproape cu o tendință către sfințire. Reținem deci că *libertatea de esență individuală tinde astăzi a deveni o relație în social*, ceea ce îi denaturează conținutul și îi accentuează dificultatea de a fi ea însăși, situație în care ajungem la *vocația binelui social* care ne mută din moral în politic și la uitarea că fără libertatea fiecăruia, în primul rând, cea a colectivității

este cu atât mai puțin posibilă.

Cât privește linia adevăr-evoluție, linia "cunoașterii", aici adevărul este în relație și interdependență totală cu evoluția, este *chiar evoluția adevărului*. Aici, credem că se poate reține pentru situația la zi, că omul contemporan, cu o atitudine triumfalistă - salturile importante ale științei în acest secol îi dau pînă în emfatici - lansează îndrăzneț programe în toate domeniile, mai organizate și ajutate de adunări proprii lui creații: calculatoarele, roboții, o fără limită evoluție informațională și capacitate de producție. Uitând ceea ce încă cu patru decenii în urmă profesorul Moisi spunea: "vom putea cu ajutorul calculatorului să rezolvăm orice problemă", omul imaginează artificial tot mai mult tragicul cunoașterii, esența în sine a acestora, optând în favoarea unei maxime autoîncredere, invers proporțională cu valorile supreme (mistice) ale omului. Îndoiala pozitivistă alunecă către certitudinea facilă, iar adevărul începe să fie consumat de pe buzele politicianilor, manșetele marilor ziare și ecranele TV se creează stări de semicultură și pseudo-erudiție asigurate de ușurința informațională și a varietăților de tot felul, furnizate copios de mass-media. La nivelul superior se produce o ezoterizare de castă, bine stipendiată, dar și manipulată. Sunt oamenii de știință de calitate umană superioară, care au cultura și cunoașterea ideal, aproape o religie, personalități complexe, trăind cel mai adesea în amărăciunea nerecunoașterii și a sforilor meșteșugit trase din culise. Așadar cum s-ar putea rezuma acest azi al valorilor umane?

- Mai întâi *existența conflictuală deschisă, mai mult ca oricând, între știință și credință*. Tot mai mult valorile fără vlagă ale credinței, anemiate de însuși tumultul mării de probleme eterne care este credința, în liniștire și satisfacere a ceea ce nu poate fi satisfăcut și liniștit, se lovesc de picioarele statuare ale unei științe care crește cu o vocație de nesfârșire și necugetat, cu o convingere de deplină împlinire. Mai mult chiar, cu sfidarea unor posibile drame viitoare. Este în acest azi analizat ca atare, repetarea unor eterne mituri, de la păcatul originar și zborul icaric, până la zbuciumul faustic și altele, mereu aceleași cu deosebirea că nu le mai credem.

- *Succesele tehnice devin atât de importante încât crează un orizont de orgolii fără limită, depășind voința și aducând regretul autorilor lor* (vezi cazul armelor nucleare) și se transformă în instrumente care pot covârși și domina voința de libertate a omului și canonul de iubire a aproapelui - două însângerate războaie în acest secol XX, ne-au adus într-un azi al înfruntării omului, într-o dorință de dominare politică, economică, militară și aceasta pe marginea propriei lui posibile distrugerii. Imaginea lui *homo homini lupus* devine necuprinzătoare. Toate principiile morale par să fi căzut, iar legea celui mai mare, în spectre de manipulare din cele mai diversificate, se impun net. Omul a uitat practica legii morale și viețuirea conform legilor umane într-atât încât uită că sunt în afara acestora și legi ale distrugerii și cel mai grav, chiar ale autodistrugerii. În această situație ne găsim de pildă la acest început de mileniu, din punct de vedere al încălcării grave, conștiente și ireparabile a legilor economice. Omenirea întreagă ne prezintă spectacolul unor cecități absolute și ordonate parcă de un blestem. O exemplificare izbitoră va trăi orice cititor al cărții "Pământul în cumpănă" scrisă de Al. Gore, actualul vicepreședinte al S.U.A. și un remarcabil colectiv de colaboratori.

Cartea apărută într-o serie intitulată "Probleme globale ale omenirii", după ce arată că "dacă nu înțelegem că segmentul uman din natură are o influență puternică, sporită, asupra naturii ca întreg - că suntem într-adevăr o forță naturală la fel ca vânturile și marea - atunci nu vom fi capabili să înțelegem cât de puternică este amenințarea noastră de a dezzechilibra pământul"; după ce deplânge și condamnă atitudinea administrației Bush față de refuzul de a încheia în 1992 la o întâlnire la Rio de Janeiro în cadrul unei "întâlniri la vârf asupra pământului", un tratat în cadrul a cinci ani de administrație Clinton, Al Gore având locul doi în stat, la toate congresele la care a luat parte în numele SUA, nu duce cu nimic mai departe o luptă pentru o legislație și protecție ecologică.

Urmând eflorescenței principiilor naționaliste ale secolului al XIX-lea, în secolul nostru, după o așezare în măști aproape firești ale unui mozaic naționalist - motivat în mare măsură - odată cu terminarea celui de-al doilea război mondial care marchează fenomenul de decolonizare și cel de tristă colonizare comunistă, geografia umană capătă o tot mai mare turbulență în care se aud formulele: "internaționalizare", "globalizare" etc. O geografie de zone în locul uneia de individualități, o mentalitate de internaționalizare care traversează brutal specificul spiritual național fără a arăta clar avantajele, a asculta opțiunile și a evidenția, explica și justifica legile acestui nou mod de conviețuire, încercând să înțelegem trebuie să fim conștienți că:

1. Noile valori tehnice (comunicații, transporturi, circuite economice, mass-media) au creat o permeabilitate a frontierelor, după ce, inițial cel de al doilea război mondial aproape în mare parte le dărâmasese, iar la terminarea lui, pentru jumătate de secol lumea se găsea și rămânea împărțită în două blocuri de putere, iar cel de-al treilea (zona asiatică cu multe țări decolonizate), bune pentru tentative de seducere sau chiar cucerire.

2. Prezența prelungită după 1945 în destinele lumii a SUA, cu filozofia sa pragmatică și mai ales cu apetența pentru o practică dinamică pe bază de economie de piață deschisă care o așează în planul celei mai bogate puteri, marchează o nouă religie istorică. Pentru o asemenea voință agresiv-economică, frontierele și statele naționale sunt incomode și ca urmare și ca urmare ele sunt preluate în zone de influență nu prin proces de încordare, ci prin penetrare, influențare și determinare economică. O.N.U. care ar fi avut datoria să protejeze interesele de individualitate statală a membrilor, el însuși debitor economic al contribuției americane, devine pentru anume situații un mijloc de influențare. Politicul este și el determinat și ca urmare se conturează tot mai mult ideea unui "jandarm mondial", care de la sine ridică problema atât a libertății subiecților ocrotiți dar și a unor "jandarmi virtuali" de grad inferior. Cazuri ca cele ale ordinii efectuate în Vietnam, Panama, Irak, Bosnia ș.a. ridică serioase întrebări cu privire la însăși aprecierea politică, cu atât mai mult aprobarea morală și în drept aplicată.

3. Pentru o lume cu frontierele mai elastice, cu economie de piață liberă oricum - sau numai între cei mari - sub bună pază și ordine, este necesară și internaționalizarea vorbirii și pentru aceasta, limba engleză este la momentul actual, limba cu cea mai mare circulație de departe. Definitivarea ei în statut "princeps" este un lucru de câteva decenii în mileniul următor.

- În ultima analiză, în socialul contemporan trebuie să constatăm o

adevărată inflație, dacă nu dominație a politicului, condiționat și el tot mai strâns de economic. Este acel social pentru care secolul XX a căutat binele și așezarea supremă morală de la abstracțiunea inumană a rasei pure până la utopia comunistă, dar care se leapădă tot mai mult de pozițiile și valorile spirituale și de credință. Intelectualul din tumultul de fildeş este de fapt claustrat, încarcerat, romanticul de pe baricadă e zdrobit dinainte de campania de presă, poetul își pierde ritualurile în cacofonia numită muzică și care îi sparge urechile, iar preotul este ridiculizat de vecinătatea sutelor de tribune cu religii din cele mai personaliste, credințe masonice și sectar sinucigașe. Politicul trifurcat creștin-democrat, liberal și social democrat se arată necuprinzător și neinspirat pentru un nou mileniu, iar desuetudinea rigidă a democrației îngăduie cu seninătate conviețuirea a două lumi: nord, a celor bogați și sud, a săracilor. Zestrea morală a omului în preajma anului 2000 este cea a luptei pentru înăvuire cât mai mare, mai repede, cu mijloacele cele mai nepermise; iar de la nivelul câștigat al marii finanțe, apoi o rizibilă filantropie, mascând adesea prin fundații și alte tipuri de organizații, adevărate turnuri de observație pentru paza miliardelor agonisite și eventual noi acumulări. Singurul lucru care s-a îndeplinit din elaborarea abstract-materialistă marxistă este principiul maximei acumulări. El funcționează în prezent astfel că putem asista la fuziuni de bănci (recent 2 bănci în Elveția) care ating capitalul de 1000 miliarde dolari sau la împrumuturi de stat (cazul recent al Coreei) de sute de miliarde.

Așadar, trăgând o linie, vedem că secolul XX purtând permanent pe cerul său încercat și însângerat (la propriu) balonul reclamă cu deviza: "progres social" și alte oferte atrăgătoare: "democrație", "pace", "securitate", destinate zădărniceii, dacă nu ratării mincinoase, în prag de nou mileniu poate fi considerat răspunzător de un profil uman, cam astfel:

- Marcat de o *confuzie a credinței și spiritualității sale*, o debusolare rezultând din tragicul trăirii și lipsa modelelor umane, de ignorare și batjocorirea miturilor, toate provocate de o societate materialistă, zguduită de convulsii sociale și naționale, de doctrine fanatice eșuate în două hecatombe într-un singur secol, omul a căpătat dimensiuni de Icar zdrobit înainte de zbor, înfrânt înainte de încercare. Îndepărtându-se de Cervantes, omul secolului XX trăiește existențialist și năucit de la Camus la Soljenitîn. Lipsa unui umanism larg, deschis, pune în cultură și în filozofie stigmatul unor școli și experimente triste, fără creatori de talie istorică și reflectă amărăciunea lipsei de libertate și anemia clorofilei ucise. Boala secolului XX este lipsa de orizont a idealurilor și a voinței de pașnică trăire în societate; viciile lui sunt de ordin educativ: influențate de cinismul cauzal freudian, se produce saltul într-o sexualitate obsesiv-anarhică, iar sub sentimentul libertății strivite de un cotidian fără sens și orizont, căderea în drog și alcoolism.

- *Înarmat cu știința și tehnica* (creații ale sale, adevărat început de piatră filozofală) gata pentru cuceriri în univers și alte realizări pe măsura orgoliului său, omul uită să vadă apropierea de căderi abisale, dar ce este mai grav, nu realizează necesitatea unui program de dezvoltare cu evoluție controlată, cu obiective realizabile și benefice pentru om în general în felul acesta el menține instrumentul,

continuare în p.5

Lumea politică

“Noua lege a privatizării nu ține seama de interesul național”

Răspunzând dorințelor cititorilor noștri de a se lămuri cu privire la mult controversata lege a privatizării, reproducem interviul pe care domnul Emil Dima, senator P.D.S.R. - una din personalitățile cele mai avizate în problemă, l-a acordat publicației TOP BUSINESS (1/1998)

Rep.: Ca personalitate care ați condus FPS, cum apreciați că își desfășoară activitatea astăzi această instituție?

Emil Dima: De la început este cazul să clarificăm câteva lucruri. Ne aflăm în plin proces de trecere de la un sistem economic la altul, fundamental definit de primul. Reorganizarea întregii economii se face prin restructurarea acesteia pentru stabilirea locului economiei naționale a României în contextul economiei regionale, europene și mondiale. Restructurarea trebuie să dezvolte și să consolideze piața internă, mecanismele și instituțiile pieței concurențiale. Creșterea economică autosusținută reprezintă obiectul principal al oricărui tip de restructurare.

Structura unei economii este dată de forme de proprietate, ramuri și activități, dispunerea în teritoriul național, modul de organizare, mărimea întreprinderilor, nivelul tehnologic etc.

Fondul Proprietății de Stat a fost înființat prin legea privatizării societăților comerciale de stat, Legea 58/1991, și are obligația de a realiza transferul de proprietate de la stat către sectorul privat, deci se ocupă doar de o componentă a restructurării. Strategii de restructurare, în sensul celor arătate mai sus, nu s-au întocmit de nici un guvern de după 1990. FPS privatizează în funcție de ofertele primite, putând de la un moment dat să contribuie decisiv la dezorganizarea și dezagregarea industriei și agriculturii românești, periclitând chiar viitorul țării. Când lucram la FPS ceream aprobarea ministerelor de resort pentru fiecare caz de privatizare. Mai mult, conform legii, Agenția Națională de Privatizare a aprobat fiecare caz în care FPS, prin vânzarea de acțiuni, pierdea pachetul majoritar. Legea la care mă refer a fost o lege foarte bună, dar păcat că guvernele n-au avut politici industriale cu obiective precise pe termen scurt, mediu și lung. Au lipsit și lipsesc strategiile de dezvoltare, deși toți guvernanții susțin că le-au realizat. Noua lege a privatizării, pentru care guvernul actual și-a asumat responsabilitatea, nu mai ține seama de nici un interes național. Totul trebuie vândut, fără a exista un preț minim, numai ca statul să scape de averea națională. Despre folosirea fondurilor obținute din privatizare pentru

re tehnologizări nu mai poate fi vorba - toate veniturile trec la buget pentru consum; Mă tem că nevoia actualului guvern de a nu depăși deficitul bugetar convenit cu FMI va obliga FPS să înstrăineze pe nimic întreaga averea națională. Și astfel, dacă eu regret ceea ce n-am reușit să realizez, mă îngrijorează situația când foștii mei colegi vor regreta mai mult pentru ceea ce au făcut fără voia lor.

Rep.: Credeți că privatizările realizate de FPS au adus bani și tehnologii în țară sau reprezintă pierderi prin vânzări sub valoarea reală?

E.D.: Privatizarea concepută ca un scop în sine nu duce nimic bun.

Rep.: Cum apreciați ezitățile privind celebra listă a întreprinderilor propuse spre lichidare?

E.D.: Acordul FESAL, semnat de guvernul Ciorbea în 1997 cuprinde Anexa 1 cu 42 de societăți comerciale care trebuie lichidate, pentru că au pierderi. Soluția listei negre a întreprinderilor nerentabile și introducerea pe scară largă a instituției falimentului nu poate fi acceptată drept criteriu unic al restructurării economiei. Criteriul economic nu poate fi substituit integral de un criteriu financiar bancar. Realitatea economică a produs contestarea listei de către specialiști. Închiderea celor trei rafinării, importante prin produsele lor, a provocat mari pagube, pentru care cei vinovați ar trebui să răspundă. Spuneți-mi cum calificați o logică de analiză economică de genul: rafinăria VEGA este închisă și urmează lichidarea ei, apoi se găsește un cumpărător gata să repună în funcțiune instalațiile și să rechemе șomerii la lucru, dar se anulează licitația declarându-se VEGA o rafinărie strategică. În tot acest timp, rafinăria este închisă de jumătate de an. Cine poate comenta această prostie?

Asistăm la decretarea falimentului general într-o societate potențial productivă. Aceasta, împreună cu blocarea financiară a sistemului de producție, reprezintă agresiuni grave contra reformei și obstacole ale tranziției. O asemenea administrare a tranziției amplifică și extinde costurile sociale și poate duce la prăbușirea structurilor productive.

Rep.: După părerea dvs., vânzarea Petrotel către compania multinațională LUKoil, controlată de ruși, reprezintă un avantaj economic și strategic pentru România?

E.D.: Restructurarea economiei țării noastre trebuie să se facă luând în considerare trei criterii: politic, economic, tehnologic. România trebuie să-și regândească modelul de dezvoltare în funcție de o viziune geopolitică clară. Este necesar să evaluăm corect resursele geopolitice, pentru a le transforma în resurse ale dezvoltării și în suport al deciziilor de stabilire a priorităților. Noi încă nu am clarificat relațiile cu Rusia, deși politic și economic avem acest interes. Piața Rusiei este aproape închisă pentru noi, deoarece suntem singurii foști aliați din estul

Europei care ne-am retras. Produsele românești își pot găsi o largă desfacere în spațiul rusesc și în CSI, chiar dacă le realizăm cu tehnologiile actuale. În afară de aceasta, LUKoil asigură materia primă, țițeiul, face investiții pentru modernizarea instalațiilor și vinde produsele majoritar pe piața externă. Pe de altă parte LUKoil se preocupă de petrochimie, instalații de foraj extracție și prin investițiile ulterioare poate contribui la relansarea producției de utilaj petrolier chimic și fibre sintetice.

Rep.: Cum ar trebui gândită politica de privatizare a societăților comerciale din Transilvania?

E.D.: România trebuie să aibă și o politică economică specială pentru Transilvania, atâta vreme cât Ungaria a început să se dezvolte altfel decât noi, prin acceptarea ei în NATO și UE. Prin această politică, statul unitar român trebuie să-și păstreze controlul asupra acestui teritoriu, să-și asigure dezvoltarea în continuare în armonie cu întregul mecanism economic românesc, asigurând șanse egale pentru toți cetățenii.

În Transilvania există un anumit raport etnic între populație. Pentru a nu se schimba acesta în defavoarea locuitorilor români, procesul de transfer al proprietății de la stat către sectorul privat, privatizarea trebuie să fie un proces condus și controlat atât în timp cât și în spațiul macro/microeconomic. Prin pătrunderea capitalului străin și, în special, a celui maghiar poate ca viitorul țării să fie opera unei minorități cu obiective de a rupe legăturile economice firești cu teritoriul național.

Rep.: Credeți că e necesară redeschiderea centrelor de afaceri din străinătate? Ce rol au acestea?

E.D.: Centrele de afaceri din străinătate au fost înființate înainte de 1996 și au funcționat cu susținere financiară străină. FPS nu a beneficiat de o creștere a ofertelor de privatizare. Investitorii interesați în afaceri vin direct în țară, pentru că aici percep mai bine starea de lucruri, climatul general pentru desfășurarea unei activități profitabile.

Rep.: Președintele SIF Muntenia, dl Teodor Mihăescu, a declarat că pentru o acțiune deținută de bancă ar trebui să primească de la FPS 200 de acțiuni de la alte societăți. FPS va reuși să realizeze aceasta compensare?

E.D.: SIF-urile au primit de la societățile comerciale 30% din dividende. Aceste fonduri n-au fost utilizate pentru restructurarea industriei și agriculturii. Întrebați-i pe ei ce au făcut cu acești bani pentru că cetățenilor nu le-au dat nimic. Nici n-au avut dreptul să dețină acțiuni la bănci.

Rep.: Cum comentați acceptarea de către FPS a plăților efectuate în mai mult de două rate de către firmele străine cumpărătoare? Plățile se pot efectua și în lei?

E.D.: Este cunoscut faptul că în România

de mai bine de 15 ani nu s-au făcut investiții pentru achiziționarea de tehnologii noi, așa că, decalajul dintre nivelul productivității cu țările dezvoltate se accentuează continuu, existând pericolul real ca produsele românești să fie eliminate de pe piață din cauza calității inferioare și a prețului mare al acestora.

Prin privatizare am urmărit în primul rând re tehnologizarea echipamentelor productive. Pentru aceasta s-au impus prin caietele de sarcini volumul investițiilor și termenele de realizare de până la trei ani. De aici necesitatea ca plata acțiunilor cumpărate să fie pentru valoarea integrală la semnarea contractului. Returnarea a 60% din suma achitată pentru realizarea re tehnologizării, prevăzută în Legea 55/1995, a urmărit ca investitorul să folosească o sumă mai mare pentru modernizarea fabricației și relansarea producției, care înseamnă și păstrarea locurilor de muncă; deci o eficiență protecție socială și venituri la buget din impozite pe profit și pe salariu.

Plata în rate este de acceptat pentru privatizarea către salariați la societățile comerciale mici, de interes local.

Rep.: Cum comentați implicarea BELL HELICOPTER în privatizarea SC GHIMBAV Brașov?

E.D.: SC GHIMBAV SA Brașov fabrică elicoptere după licență franceză, dar și repara elicoptere. Nevoile armatei române cele mai urgente de soluționat sunt legate de asigurarea condițiilor minime de instruire. Bugetul armatei, foarte mic, face ca în primul rând să lipsească la nivel acceptabil hrana, echipamentul și chiar banii pentru salariile cadrelor. În aceste condiții este de neînțeles cum de este posibil ca guvernul să susțină și să impună cumpărarea unui număr de 96 elicoptere luând un credit de circa 1,5 miliarde dolari.

La data de 21 mai 1997 a fost semnat contractul de achiziție a 96 elicoptere de atac AH-1 RO DRACULA între RA ROMTEHNICA și firma BELL HELICOPTER TEXTRON ROMANIA Inc., în valoare de 1,455 miliarde USD. Armata are deja în dotare 24 elicoptere IAR-30 modernizate și dotate cu sistemul opto-electronic de cercetare și luptă antitanc SOCAT. Dacă are fonduri, poate să mai achiziționeze anual elicoptere din producția internă.

Firma Bell Helicopter a condițional cumpărarea pachetului de acțiuni majoritar de la SC GHIMBAV SA de semnarea simultană a unui contract de achiziție a 96 elicoptere. Aceasta nu se obligă să vândă elicoptere pe piața externă și logic, rezultă că, după ce România cumpără 96 elicoptere, producția de la Ghimbav încetează, rupându-se între timp legăturile cu firma franceză a cărei licență se folosește acum la fabricarea elicopterelor.

Omul și valorile sale, azi

(continuare din p.4)

mijlocul la nivelul lui inferior de înțelegere. Cum spune Cehov: “Știința s-a născut din prejudecată, s-a hrănit din prejudecăți și a ajuns acum chintesența prejudecăților, ca și răposatele ei bunici: alchimia, metafizica și filozofia”.

- *Tendința de internaționalizare*, care în afara justificărilor, eventual, economice (și asta cu totul discutabil), nu poate fi pusă decât sub semnul întrebării cu privire la utilitatea, oportunitatea și sinceritatea ei, din păcate se manifestă determinant în relația dintre state și capătă pe zi ce trece un pașaport de bună purtare, de cod de manieră contemporană și modernă, cam înghesuind întrebări firești cum sunt: “cui prodest” sau “este sigur libera mea alegere?”. Sunt prea multe dovezi care arată că *unicitatea și specificitatea națională este creatoare în plan uman de modele și mituri iar în plan cultural de valori singulare și normative*, pentru a renunța prea ușor la avantajul frontierelor naționale înțelepte. Și aceasta pentru un fel de schimb cu valoarea economică a

dibaciului din povestirea lui Creangă, care se trezește până la urmă cu o găscă în brațe pentru inițial o pereche de boi falnici.

- Ca ultimă trăsătură și cea care urăște cel mai mult profilul de om al secolului XX este rolul pe care economicul l-a luat în trăirea lui în timp și spațiu, în fiecare ceas și în orice punct al globului - o adevărată maladie băntuie această trăire, de la salariul sacrificiului până la istoria îmbogățirii. Răsucind firescul am ajuns să trăim pentru a consuma și nu să consumăm pentru a trăi (recent un nou tip de supermarket american cu caracteristici de micro-orășel, având inclusiv străzi și vegetație proprie, are înscris pe toate intrările sloganul: “consumați, consumați, consumați, până cădeți pe jos!”). Să recunoaștem că este o distorsiune care spune mult, este inuman și înrobitor, ea jignește cu acest nou vițel de aur, morala și ideea de echilibru creștin și crează terenul unei dependențe care se opune trăirii în libertate și demnitate a omului.

Încheiem aici acest portret în fugă al omului de azi în prag de secol și

mileniu nou. Nu fără a considera că prețul omului în general este în mare măsură cel al valorilor pe care le are și le practică. Nu poți să fii un bun sportiv, fără o viață de educație fizică susținută, cu antrenamente, voință și sacrificii materiale importante, după cum nu poți să fii un bun creștin fără credință și rugă, milă și generozitate și mai presus de toate, fără iubire pentru om, semenul tău și lumea lui și a ta.

Spunem aceasta pentru că se pare că omul nu este foarte conștient de trăirea valorilor sau *non* sau *anti* valorilor contemporane. În existența lui tumultuoasă și complicată, agitată ca o mare de probleme noi și totdeauna vechi, cu furtuni reale, simulate sau provocate, cu corul amăgitor al sirenelor mass-media, dar și cu o “fata morgana” a fericirii foarte aproape, omul nu mai reușește să “facă punctul”, cum spun navigatorii; să-și cuantifice prezența în lumea unor valori minimale, la care să se poată hotărî bazându-se pe o apropiată și sigură experiență istorică. Noi considerăm că în loc de această atitudine rezonabilă, dimpotrivă omul care pășește în mileniul trei este gata atins de boala secolului viitor, care riscă să-l împingă până în pragul unei inconștiențe sinucideri, fie ecologice, fie cupide, căutând sau folosind energii noi, care să îi asigure puterea. Atitudine

îngâmfată și arogantă, reieșită din convingerea că epoca informațională îl va scuti de a gândi, după cum robotica îl va dezrobi de muncă. Literatura vizionară (Science-Fiction) arată atâtea posibilități și invitații.

Foarte grav ni se pare că purtându-se astfel, cu o imprudentă angajare totală într-o viață clocotitoare și evoluând oricum, prioritar materialist economic, omul și-a întunecat viziunea și simțurile care ar trebui să-i arate că este purtat ca oia de lupul care o ține cu colții de ceață și o îndrumă cu coada, cum povestesc Sadoveanu și atâția alți vânători.

În încheiere apreciem că omul actual se vede într-o oglindă prea binevoitoare, pentru a nu i se da semnale de alarmă, senzori și contrasensuri în analiza valorilor dintotdeauna. Aceasta cât nu este prea târziu. Se spune că într-un tablou celebru al lui Caravaggio, David purtând chipul de tinerete al pictorului, ține în mână capul tăiat al lui Goliat, dar cu trăsăturile de bătrânețe ale aceluiași Caravaggio. Ar fi bine ca omul secolului și mileniului viitor să nu preia toată drama și scăderea omului de azi.

Radu Cioroianu

Dan M. Brătianu

(urmare din numărul trecut)

Jilava 1949-1950,
Reduitul

Închisoarea Jilava era în realitate un vechi fort care făcea parte din linia de centură a Bucureștiului. Toate celulele fuseseră folosite înainte ca depozite de muniții și se aflau sub pământ la o adâncime de circa 10m. Fortul însuși era constituit dintr-o cupolă pentru o baterie de artilerie și avea o formă circulară. Această parte a pușcării era denumită "reduitul". Sub baterie se aflau șase celule boltite. În aceste celule erau ținuți deținuții condamnați, înainte de a-i transfera în închisorile din provincie unde trebuiau să-și ispășească pedeapsa.

În fiecare din celulele reduitului erau două rânduri de câte două etaje de priciuri. Primul etaj era la circa 40 cm de sol, al doilea la aproximativ 1.20 m. Rândurile de priciuri erau despărțite de un culoar de 90cm. Suprafața utilă pe care deținuții se puteau întinde era de 4 ori 1.80x13m, adică circa 93m². Dacă se consideră că un om are nevoie de circa 0.90m² pentru a putea sta culcat pe spate, era loc în aceste celule pentru 93 deținuți. Când am fost introdus, după condamnarea mea, în celula numărul 6 Reduit, am fost al 261-lea.

A trebuit întâi să dorm pe beton, sub primul etaj de priciuri, loc care se denumea șerpăria. Apoi, pe măsură ce deținuții plecau, am putut să mă deplasez treptat, întâi la primul etaj, pentru a ajunge apoi la al doilea.

Suprafața de care dispunea fiecare deținut în perioada pe care am petrecut-o la reduit a fost de circa 0.40 m². Acesta înseamnă că nu puteam dormi decât pe o parte și că trebuia să se ne întoarcem toți odată, la un semnal dat. Am însemnat pe pereți spațiul la care aveam fiecare dreptul, era de 21cm. Când gardianul făcea apelul, dimineața și seară, îi era imposibil să ne numere unul câte unul. Trebuia să stăm întinși și ne numărau picioarele împărțind apoi la doi.

În asemenea condițiuni, aerul celulei era de nerăspirat. Spre culmea nenorocirii, în timpul șederii mele la reduit, câțiva deținuți iugoslavi au fugit dintr-o altă închisoare. Pentru prevenirea unor repetări, toate ferestrele celulelor noastre au fost bătute în cuie, ca să nu le mai putem deschide, deși aveau gratii. Lipsa de oxigen a fost atât de mare încât, după scurtă vreme, am avut toți corpul acoperit de pete roșii. În timpul celor patru, cinci săptămâni câte am stat la reduit, 3 deținuți au murit asfixiați. Nu i-am declarat decât după ce cadavrele lor au început să miroase, pentru a putea beneficia de cele câteva picături de zeamă pe care le reprezentau rațiile lor împărțite între noi.

Am văzut, după ieșirea din pușcărie, fotografiile unor deținuți de la Auschwitz și Dachau. Aspectul nostru nu era mai bun. Foamea ne făcea să suferim mai mult decât tot restul. Aceasta mă face să relatez povestea "țâcului". Acesta este numele pe care unii deținuți care sufereau mai mult de foame l-au dat cantității de lichide care

rămâne lipită de polonic după servirea rației și au insistat ca această cantitate să le fie distribuită. După lungi discuții, s-a stabilit că țâcul reprezenta o jumătate de polonic de deținut la fiecare 6 luni. Dat fiind că se întâmpla rar ca un deținut să rămână așa de mult în aceeași celulă, țâcul a căzut în desuetudine.

Când starea sănătății noastre a devenit prea îngrijorătoare, mai cu seamă după cele 3 decese menționate mai sus, direcțiunea a decis să fim scoși la aer 10 minute, 5 zile pe săptămână. Trebuia să umblăm grupați pe celule în șanțul ce înconjura reduitul și distanța care despărțea un grup de celălalt era de circa 100m. Era la cel mai strict secret și nu trebuia să vedem pe deținuții altor celule și cu atât mai puțin să comunicăm cu ei.

Câteodată, noroiul din șanț depășea 20cm. S-a întâmplat ca într-o zi un deținut, un maior, a alunecat și a căzut. Fiind de o extremă slăbiciune nu a putut să se ridice. Gardianul și-a închipuit că deținutul simulase căderea în scopul de a vedea pe deținuții grupului ce urma și a început să-l lovească pe nenorocit cu picioarele, pentru a-l sili să se ridice mai repede. Rezultatul a fost contrariu. Bietul deținut zacea neputincios pe spate. Gardianul s-a repezit asupra lui și a început să-l calce cu cizmele pe burtă. Rezultatul a fost că după câteva clipe de acest tratament pielea burții a plesnit și

cu cusături în toate direcțiile. Nu-mi aduc exact aminte de numele său, dar cred că-l chema Stoicovici.

În timpul șederii mele la reduit, am avut ocazia să discut cu alți camarazi de detenție. Ne întrebam dacă străinătatea era la curent cu tratamentul la care eram supuși. M-a amuzat să fac următoarea propunere: în cazul când am ieși din pușcărie, grație unei ameliorări a situației din România, și în cazul când unii dintre noi ar ocupa poziții suficiente de importante în administrația viitorului stat, ar trebui să dăm o "surprise party" întregului corp diplomatic într-una din celulele reduitului. Ne închipuim starea în care s-ar afla invitații noștri, în frac sau uniforme de gală, cu nevestele lor în rochii de seară, numai după două ore de ședere în condițiunile în care am stat luni de zile, unii dintre noi chiar ani.

Propunerea mea a descrețit frunțile și a creat un moment de destindere. Mulți dintre noi mai credeau că situația României nu era decât provizorie. Nu știam că fusesem încorporați în zona de influență sovietică pentru o perioadă nelimitată.

Izolarea

În afara câtorva perioade de câteva săptămâni fiecare, când am fost izolat în timpul primilor ani de detenție, am fost izolat doi ani la

timpul nopții nu aveam voie să ținem brațele sub pătură, ceea ce era destul de neplăcut, întrucât temperatura nu depășea 15 grade. În timpul zilei trebuia să stai, fie așezat pe marginea patului, fie în picioare, dar nu aveai dreptul să stai întins sub riscul unei pedepse severe. Hrana era insuficientă, circa 1.000 calorii pe zi.

Bineînțeles că deținutul nu avea nici o idee despre durata probabilă a izolării sale.

Ce poate face un om în aceste condiții? Nu știu ce au făcut alții, dar pot povesti cum mi-am petrecut timpul.

Am început prin a asculta tăcerea în care eram cufundat, pentru a-mi da seamă dacă alți deținuți comunicau prin Morse prin pereți.

Nu se auzea nimic.

Trebuie să dau aici câteva explicații asupra acestor mijloace de comunicare prin pereți.

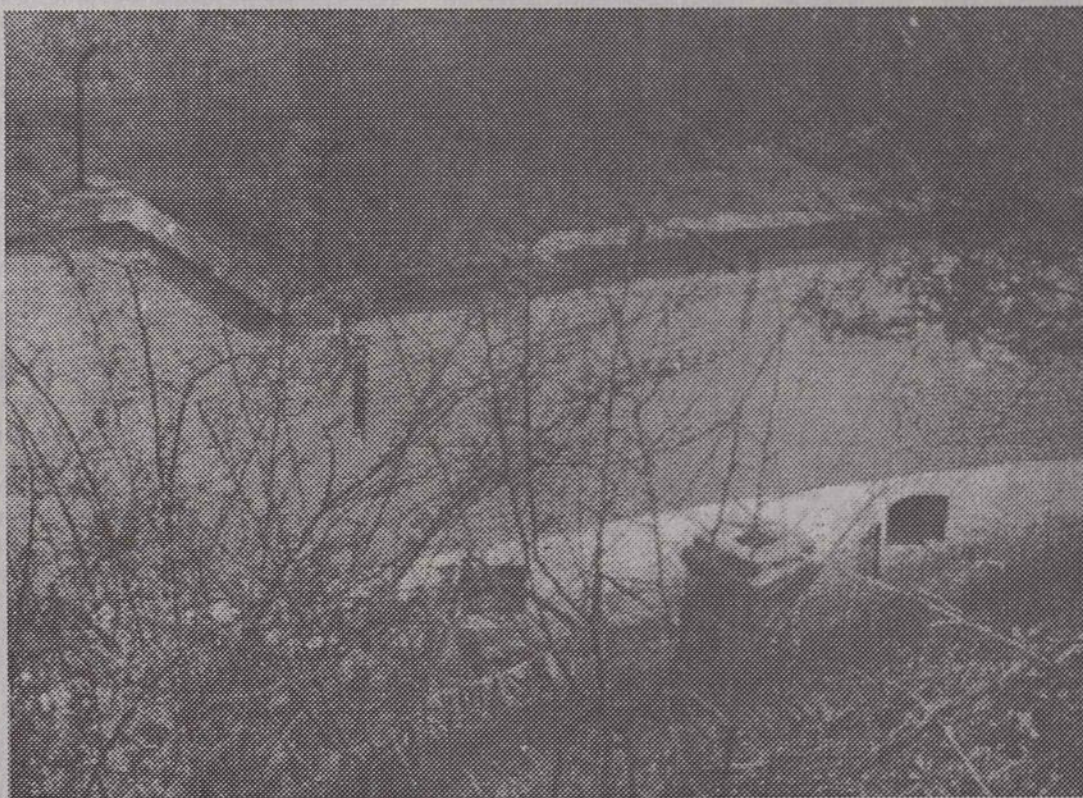
La începutul detenției mele, în 1948, eram cu toții lipsiți de experiență. Ne transmiteam mesaje, bătând în perete o lovitură pentru litera A, două lovituri pentru litera B ș.a.m.d. Cum transmiterea unui singur cuvânt dura mai multe minute, ne-am perfecționat, introducând AFLR-ul. Acest sistem consta din împărțirea alfabetului în 4 grupe de câte 5 litere, suprimând literele J, Q, W, X, Y și Z care sunt mai puțin întrebuințate în românește. Pentru a transmite litera A, se bate o lovitură mai tare urmată de una mai slabă; pentru litera B, o lovitură mai tare urmată de două mai slabe. Pentru a transmite litera G, se bat două lovituri tari, reprezentând grupa F, urmate de două lovituri slabe, reprezentând poziția literei G în grupa respectivă.

Grație acestui sistem unii deținuți au ajuns să transmită până la 50 cuvinte pe minut. A venit apoi introducerea alfabetului Morse. Acesta fiind compus din semnale lungi și scurte, noi transmiteam cele lungi prin două lovituri apropiate și cele scurte printr-o lovitură separată. Cu alfabetul Morse, unii deținuți reușeau să transmită până la 100 cuvinte pe minut.

Neauzind nimic, a trebuit să mă

resemnez. După toate probabilitățile, deținuții de la Uranus erau prea timorați pentru a încerca să comunice cu vecinii lor. A trebuit deci să găsesc alte moduri de a-mi petrece timpul și am început să-mi fac planuri de fugă din România în cazul când aș fi repus în libertate.

Cum făcusem destulă navigație pe vase cu pânze, nu vedeam altă posibilitate decât de a încerca să ajung în Turcia prin Marea Neagră. Pentru acesta îmi trebuia o ambarcațiune și am început să fac planul ei cu multă migală.

Jilava. Vedere de sus spre curtea interioară din jurul reduitului

intestinele au început să se reverse prin rana deschisă. Numai atunci s-a oprit gardianului. Deținutul își pierduse cunoștința. A fost transportat la închisoarea Văcărești, la sud de București, unde exista o secție care servea de spital pentru deținuți. Nenorocitul a fost cusut de bine de rău.

Cam 6 ani mai târziu, l-am reîntâlnit într-o închisoare de provincie. Scăpase în mod miraculos, grație unei sănătăți de fier și unui moral excepțional. Este greu de descris aspectul burții lui

București, în închisoare de la Uranus, dacă nu mă înșel din 1953 până în 1955.

Celulele nu aveau geam către afară. Ele erau constituite de-a lungul unui coridor de unde venea un aer în general viciat. Erau prost luminate, măsurau 3x3m și tot mobilierul consta dintr-un pat de fier cu o saltea de paie și o pătură.

Un gardian patrula zi și noapte pe coridor și privea prin vizetă cam din două în trei minute. Scularea era la 5 dimineața, culcarea la 10 seara. În

Memoria documentelor

Amințiri politice

Trebuia să fie o barcă pneumatică cu o pânză și un derivor. Trebuia găsită soluția pentru a fixa un catarg și un derivor pe o barcă de cauciuc. După multe zile de reflecție am reușit să rezolv problema.

Apoi trebuia stabilit timpul cel mai favorabil pentru a încerca fuga. Aceasta nu se putea petrece decât în luna septembrie, când se întunecă pe la 7 seara și noaptea durează cam 12 ore și temperatura mării atinge aproape 25 grade. În această perioadă vântul suflă aproape permanent dinspre Crimeea spre Bosfor.

Planul meu era de a transporta încetul cu încetul, în timpul zilei tot echipamentul meu în apă și să-l scufund la circa 3-400 m. de la țărm. La căderea nopții, aș fi mers să-l pescuiesc și umflând barca mea pe jumătate m-aș fi îndepărtat de țărm înotând cam 1,5 Km. Odată ajuns acolo, aș fi umflat barca complet și aș fi continuat vâslind cam 2-3 km. De acolo, aș fi ridicat pânza. Cu o busolă era ușor de fixat cursul de urmat, ajutat de luminile țărmului și de farul de la Mangalia.

Primul scop era de a ajunge în largul portului Varna, la o distanță de circa 20-25 mile de mal, în afara limitelor unde puteau să patruleze vedetele bulgare și în afara liniilor de navigație obișnuite de la Odessa și de la Constanța spre Istanbul.

Îndată ce răsărea soarele, trebuia din nou să-mi scufund ambarcația și să rămân și eu scufundat acoperit de o plasă spre a nu fi reperat de avioane care puteau să patruleze deasupra mării.

Calculând o viteză de 3-4 noduri pe oră, mi-ar fi ajuns 2 nopți pentru a fi afară din orice pericol și a putea naviga ziua la circa 70 mile de coasta turcă.

Am calculat alimentele necesare pentru 5 zile și 5 nopți, în special zahăr, ciocolată, biscuiți, slănină și roșii. Marea dificultate era de a nu pierde prea multă căldură animală în timpul orelor de imersiune din cursul zilei.

Pentru a mă descurca în Turcia, învățasem suficientă turcă pentru a mă face înțeles. Aveam un vocabular de circa 3.000 cuvinte.

Profesorul meu fusese un camarad de pușcărie, Hoge Rejeb Sali, preotul musulman al insulei Ada Kaleh de pe Dunăre. Acesta vroia să învețe engleza și am făcut schimb. Era un om cult și un excepțional profesor.

Odată ajuns în Turcia, speram să nu am probleme. Aș fi putut să-mi vând povestea evadării unor corespondenți englezi sau americani și aș fi luat contact cu reprezentanții I.T.T.-ului care m-ar fi ajutat.

Ieșit din pușcărie în aprilie 1963 și din domiciliu obligatoriu în 1965, am găsit o barcă pneumatică care corespundea cu aceea pe care o imaginasem. Aș fi putut să-mi pun în aplicare planurile calculate cu grijă, dar starea jalnică în care mi-am găsit fiica mai mică, Alina, în vârstă de 21 ani și cântărind numai 36 kg. neștiind să înoate și de o extremă slăbiciune, m-a

obligat să renunț la planurile mele de fugă și să caut să plec legal în Elveția, unde mama mea vitregă ședea la Zürich.

Când am ajuns la ea, la 18 August 1973, după 8 ani de eforturi și numeroase intervenții, am găsit într-un mare magazin o barcă pneumatică cu velă. Ea corespundea cu planurile mele și puteam parcurge pe vânt potrivit 6 până la 8 km pe oră. Am avut satisfacția să văd că nu-mi greșisem calculele.

După "construirea" bărcii mele a trebuit să găsec o altă ocupație ca să nu mă tâmpesc complet. Întrucât știam că izolarea mea nu putea dura la infinit și că urma probabil să fiu din nou transferat într-o celulă cu alți deținuți, am început să mă prepar pentru întoarcerea mea printre oameni.

Eram considerat ca un povestitor destul de bun și o seară sau două pe săptămână trebuia să-mi țin camarazii trezi, spunându-le o poveste. Cunoaștem cam 200 subiecte, romane sau filme englezești, franțuzești, germane sau românești, și puteam face câteva conferințe despre telefoane sau albinărit. Mai puteam povesti și câteva aventuri personale la mare sau la munte.

Am început să-mi repet diferitele povești pe care le cunoaștem, punând la punct unele detalii care-mi scăpaseră în cursul unor ședințe anterioare. S-a întâmplat ca în cursul unei asemenea povestiri să am nevoie de un cuvânt, care în termeni de vânatoare care reprezintă momeala vie care se pune într-o groapă acoperită cu crengi, pentru a atrage marile feline, în special în Indii. Cuvântul era franțuzesc și nu reușeam să-l regăsesc. Am început atunci să-l caut, revizuind în ordine alfabetică toate cuvintele franțuzești pe care le cunoaștem. Am găsit 24.567 de cuvinte, dar nu l-am găsit pe acela ce-l căutam. Dacă aș fi putut să-l întreb pe tatăl meu, l-ar fi știut imediat.

Această căutare a durat mai multe luni și m-a ajutat mult să-mi suport izolarea. Bineînțeles că în afara unor asemenea activități mnemotehnice ai timp să visezi și să te rogi.

Când am revenit după doi ani la Jilava, am fost introdus într-o celulă unde se aflau circa 30 deținuți. Am constatat că devenisem foarte emotiv și că la cel mai mic semn sau gest prietenească din partea unui co-deținut, îmi veneau lacrimi în ochi.

Am fost special mișcat de cuvintele unui țaran cu părul alb, care a venit să mă găsească în colțul meu. Mi-a spus: "Sunteți dl. Brătianu, din familie, nu e așa? Sunt și eu liberal, din Transilvania. Cât am rămas în satul meu, ei nu au reușit să organizeze nici un colectiv și m-au arestat. Și fiul meu este în pușcărie și sunt mândru de el!"

Aceste cuvinte spuse de un simplu țaran m-au făcut să înțeleg că poporul român nu poate fi înrob, oricare ar fi mijloacele folosite de asupritorii sovietici. Perioada actuală de dominație comunistă poate dura

încă destul de mult, dar rămân totuși convins că momentul va veni când lumea se va trezi, inclusiv poporul rus și că coșmarul ideologiei marxist-leniniste va lua sfârșit.

Doctorul Klein

Într-una din celulele reduitului de la Jilava, unde eram îngrămădiți unii peste alții, așa cum am descris într-un alt capitol, am făcut cunoștință cu doctorul Klein. Așa cum arată numele său, era evreu, dar pot spune că aș dori ca mulți creștini să știe să se poarte așa cum a făcut-o el.

Nu voi da decât un exemplu.

Se afla printre noi un tânăr de vreo 25 ani, Alexiu, care făcea parte din tineretul național-țărănist. Fusese în așa hal de maltratată încât își pierduse mințile și nu mai putea să se țină pe picioare, avându-le paralizate. Făcea pe el și răspânda un miros îngrozitor. Mânca direct din gamelă, ca un animal.

Singurul om care l-a îngrijit a fost doctorul Klein. I-a dat să mănânce ca unui copil. Spăla rufe și hainele lui, aproape în fiecare zi. I-a ajutat să se urce pe prici și îl acoperea, căci sârmanul Alexiu nu o putea face de loc și se întindea pur și simplu pe beton pentru a dormi. Doctorul Klein încerca să vorbească cu el și a reușit chiar să-l facă să râdă.

Doctorul Klein a fost singurul deținut, eliberat mult înaintea mea, care a avut curajul să-mi viziteze familia. A arătat soției mele și fiicelor mele o pereche de ciorapi pe care o tricotasem pentru dânsul și a fost primul care să dea vești despre mine, după mai mult de 7 ani de pușcărie, în timpul cărora ai mei nu avuseseră nici-o veste de la mine.

Când am fost eliberat în 1965, l-am revăzut pe doctorul Klein, la Constanța, cu soția lui care-l așteptase. Rămăsese același, simplu, natural și modest. Își exercita profesiunea cu devotament și abnegație.

Când i-am reamintit ceea ce făcuse pentru Alexiu și pentru mine, mi-a răspuns simplu: "La urma urmei, suntem oameni!"

Din nefericire, nu sunt mulți ca dânsul.

Cum au contribuit ploșnițele la salvarea echilibrului mintal al multor deținuți

Scena s-a petrecut în Spenitenciarul Aiud, în Transilvania. Ne aflam într-una din celulele de la etajul 2. Îmi aduc aminte de numele unora dintre camarazii de celulă și anume de Nicolae Mavrocordat, Ștefan Nenitescu, Klockner. Numele celorlalți doi îmi scapă. Ploșnițele ne asaltau fără milă, chiar în timpul zilei. În ceea ce mă privește omoram circa 150 pe zi, stârcindu-le pe pereți. Camarazii de celulă făceau la fel. Puteți ușor să vă închipuiți aspectul pereților, dar din nefericire numărul

ploșnițelor nu voia să scadă.

Într-o zi, ușa s-a deschis brusc și un colonel procuror din București și-a făcut apariția, însoțit de căpitanul Dorobanțu, comandantul închisori și de doi gardieni. Privirea procurorului a fost atrasă de urmele de sânge de pe pereți și ne a întrebat de unde proveneau. Întrucât nimeni nu a îndrăznit să răspundă, procurorul s-a supărat și a zăbierat: "Când pun o întrebare, trebuie să-mi răspundeți!" Se auzi o voce timidă: "Ploșnițe, domnule procuror." Acesta a ieșit din celulă dintr-o săritură, urmat de suita sa. Un gardian trânti ușa.

Două zile mai târziu, doi gardieni au apărut la ușa și fiecare dintre noi a primit o rație de DDT cu ordinul de a-l pune peste tot, în paturile, în efectele noastre, în pantaloni, pe jos de-a lungul pereților. "Ordinul comandamentului, să nu mai fie ploșnițe!"

Într-adevăr, acestea au dispărut foarte repede. Dar s-a produs un fenomen nou. Aproape în fiecare celulă era un deținut care poseda o sticlă conținând un lichid care era un medicament. Această sticlă dreptunghiulară avea o capacitate de circa 2 dl, era verde sau maro închis și nu avea etichetă. Posesorii sticlelor le păstrau cu grijă, cu câteva picături la fund, ca să nu le ia gardienii înapoi.

Destinația sticlelor a fost schimbată precum urmează: se udau suprafețele lor cu scuipat, se frecau cele patru laturi cu săpun și se presărau cu DDT păstrat cu grijă într-o cârpă. Pe suprafața cenușie astfel obținută se puteau scrie până la 400 cuvinte, cu un obiect ascuțit, rest de chibrit, bucată de os etc. Cu aceste sticle au început tot felul de lecții, în special de limbi străine. Acest lucru implica un oarecare risc, întrucât era interzis de a vorbi altceva decât românește, dar am fost prinși destul de rar.

Deținutul care era în posesia sticlei, pentru a-și învăța lecția era obligat să șteargă suprafețele frecându-le de pantaloni, îndată ce un semnal de alarmă se auzea. Dacă semnalul era litera K, transmisă în morse prin pereți, acesta însemna percheziție. Semnalul S.O.S. anunțat de obicei vizita comandantului sau a locotenentului politic.

Timp de 11 ani din cei 15 petrecuți în pușcărie am dat, grație acestor sticle, lecții de engleză la o duzină de elevi. Cei 4 ani fără activitate didactică i-am petrecut muncind în atelierele de la Aiud sau la izolare.

Am învățat eu însumi destulă turcă pentru a mă descurca în cazul când aș fi reușit să fug în Turcia.

Ca epilog al acestei povești, trebuie să spun că, odată eliberat, m-am prezentat la examenul de traducător pentru franceză și engleză. Am fost trântit la engleză, dar unii dintre elevii mei de pușcărie au trecut examenul cu succes. Originea mea socială nu era sănătoasă.

O altă cauză a eșecului meu: cu franceza aveam puține șanse să găsec de lucru, engleza era mai căutată, deci mai bine plătită. Nu aveam dreptul decât la un nivel de trai foarte scăzut.

(Sfârșit)

Sistemul Versailles (I)

Ultimul trimestru al anului 1918 aduce sfârșitul primului război mondial. Începutul l-a făcut Austria care a cerut armistițiul la 29 octombrie 1918, apoi Turcia, la 30 octombrie, iar la 11, respectiv 25 noiembrie a capitulat Germania în Franța, respectiv în Africa.

Războiul terminat, puterile victorioase, SUA, Marea Britanie, Franța, Italia, Japonia ș.a. (în total 27 de state printre care și România), convocau Conferința de pace de la Paris pentru elaborarea tratatelor de pace cu țările învinse: Germania, Austria, Ungaria, Turcia și Bulgaria. Tratatul s-a încheiat la Versailles, Saint Germain en Laye, Neuilly sur Seine, Trianon și Sevres. În urma semnării acestor tratate s-a instituit sistemul politic cunoscut sub denumirea de "Sistemul de la Versailles".

Împotriva acestui sistem au început lupta nu numai țările învinse ci chiar unele dintre țările învingătoare. Pentru a lămuri motivele nemulțumirilor, se vor trece în revistă obligațiile rezultate pentru învinși pentru fiecare în parte.

Tratatul de la Versailles a fost încheiat la 28 iunie 1919 între Puterile Aliate (SUA, Marea Britanie etc.) și Germania. Printre prevederile teritoriale: mai multe teritorii revin Franței, Belgiei, Poloniei, apoi se interzice realizarea "Anschluss"-ului între Germania și Austria, Germania pierzând totodată absolut toate coloniile. *Prevederile militare* impun abolirea serviciului militar obligatoriu, limitarea forțelor armate la 100 de mii de oameni și demilitarizarea zonei Rinului și a Prusiei Orientale. Încă mai grele au fost prevederile economice care au impus reparații de război în valori exorbitante. (Numai Franței, Germania îi datora 67 miliarde mărci-aur, în afara datoriilor către celelalte state învingătoare).

Tratatul de la Saint Germain en Laye a fost încheiat între Puterile Aliate și Austria la 10 septembrie 1919, în acest oraș din apropierea Parisului. Tratatul a consfințit dezmembrarea Imperiului austro-ungar, crearea statelor naționale Austria, Cehoslovacia și Ungaria. Italia obține Tirolul de Sus, Trieste și Istria iar pentru România se recunoaște pe plan internațional unirea teritoriului Bucovinei cu țara.

Tratatul de la Neuilly sur Seine s-a încheiat între Puterile Aliate și Bulgaria la 27 noiembrie 1919. Prin acest tratat Bulgaria pierde Tracia apuseană în favoarea Greciei și este obligată să predea flota sa învingătoarelor și să plătească reparații de război.

Tratatul de la Trianon a fost unul dintre tratatele de pace ale sistemului de la Versailles semnat între Puterile Aliate (printre care și România) pe de o parte și Ungaria, pe de altă parte, la 4 iunie 1920. Acest tratat a consacrat granițele Ungariei cu statele vecine; recunoașterea pe plan internațional a unirii Transilvaniei, Banatului, Crișanei și Maramureșului cu România; a Slovaciei și a Ucrainei subcarpatice cu Cehoslovacia; a Croației, Sloveniei și părții de vest a Banatului cu Iugoslavia; regiunea Burgenland (fără orașul Sopron) a intrat în componența Austriei.

Tratatul de la Sévres face

parte tot dintre tratatele de pace ale sistemului Versailles și a fost încheiat la 10 august 1920, între Puterile Aliate și Turcia. Printre prevederile teritoriale: Tracia răsăriteană, cu Adrianopolul, cu malul european al Dardanelor și Izmirul (Smirna) revin Greciei. Siria și Liban trec sub mandat francez. Irak și Palestina - sub mandat Britanic. Dodecanezul revine Italiei iar Transiordania, Arabia, Yemen - formal independente.

În urma războiului greco-turc (1919-1922), prevederile de mai sus privind posesiunile turcești în Europa, au fost modificate la Conferința de la Lausanne (1923).

În afara acestor tratate, mai există unul care, într-o oarecare măsură, încă mai este păstrat în umbra tăcerii. Este vorba despre:

Tratatul de la Paris din 28 octombrie 1920. Se știe că SUA nu a semnat nici unul dintre tratatele sistemului Versailles iar URSS, pe atunci Rusia Sovietică, nu a participat. În tratatul de la Paris s-a pus problema teritoriului românesc al Basarabiei, participanți fiind Marea Britanie, Franța, Italia și Japonia, care au întocmit și semnat acest document, Ratificarea din partea semnatarilor a avut loc după cum urmează: Marea Britanie și România l-au ratificat la 19 mai 1922; Franța - la 11 mai 1924; Italia - la 7 martie 1927 iar Japonia, ademenită de URSS privind unele interese teritoriale ale sale (insula Sahalin ș.a.), nu l-a ratificat.

Data fiind lipsa semnăturii SUA de pe acest document și poziția oficialităților americane care afirmaseră, atunci, că nimic nu se poate hotărî referitor la moștenirea fostului Imperiu țarist fără participarea reprezentanților guvernului din Moscova, s-a considerat, adesea că SUA nu ar fi recunoscut unirea Basarabiei cu România. Două documente descoperite recent la Hyde Park atestă că nu aceasta a fost situația.

Iată conținutul celor două documente:

«1. Memorandum din 12 aprilie 1933 al secretarului de stat Cordell Hull pentru președintele F.D.Roosevelt:

De mai multe ori, în anii precedenți, guvernul României a încercat să obțină recunoașterea unirii Basarabiei din partea Washington-lui. Respectiva provincie - parte a Rusiei țariste, la 2 decembrie 1917 s-a proclamat independentă, iar la 27 martie 1918, s-a unit cu România». (Nu se admite să se treacă peste o gravă greșală a autorului memorandum-ului și anume: la 2 decembrie 1917, Sfatul Țării a proclamat gubernia Basarabiei "Republica Federativă Moldovenească în Federația Statelor Ruse" iar independența a fost proclamată la 22 ianuarie și publicată la 24 ianuarie 1918). (n.A.C.)

«Prin tratatul din 1920 (Paris, 28 octombrie) - se spune în continuare în memorandum - toate puterile au recunoscut unirea Basarabiei cu România, cu excepția URSS; Japonia nu l-a ratificat. În ce privește SUA, ele au declarat, în anul 1920, că nu acceptă recunoașterea unirii Basarabiei, fără consultarea Rusiei Sovietice. Între timp, Statele Unite au recunoscut de facto

unirea Basarabiei, între altele, prin aceea că consulatul american din București a dat viza pentru cetățenii români proveniți din ținutul dintre Prut și Nistru»

"Hull consideră «după o atentă examinare» a situației, că SUA pot renunța la doctrina expusă în 1920 și conchide: «Eu cred că acum ar trebui ca noi să recunoaștem situația de facto»".

În sprijinul soluției sale, Hull oferă și o formulă, în cotele de imigrație date cu începere de la 1 iulie 1933 să se omită Basarabia specificându-se numai România. «Propunerea făcută ar însemna tocmai recunoașterea de facto a apartenenței Basarabiei la statul român».

La 15 aprilie 1933, Roosevelt a aprobat memorandum-ul.

2. Al doilea document este din 15 mai 1933 și "stabilește ștergerea din cotele de imigrare în SUA a Basarabiei, urmând ca de la 1 iunie 1933 respectiva cotă să fie integrată celei privind România. Astfel Washingtonul dă o recunoaștere oficială - după cum considera însuși diplomatul american a unirii Basarabiei cu România.

Ambele documente sunt în fondul "F.D.Roosevelt Library", Hyde Park, Official File 428/Rumania.

Nemulțumiri. Împotriva tuturor acestor tratate ale "sistemului Versailles" s-a ridicat, mai întâi tacit (și, oarecum, pe bună dreptate) date fiind clauzele insuportabile impuse, și, încetul cu încetul, pe față, Germania. Concomitent însă, și fără să aibă motivațiile Germaniei, ci numai datorită permanențelor tendințe de acapare de noi teritorii, s-a ridicat Rusia Sovietică continuată de URSS.

Astăzi, când există date aproape sigure cel puțin despre numărul crimelor săvârșite de Germania lui Hitler în guvernarea sa (ca șase milioane de victime, în majoritate evrei) precum și a celor săvârșite de bolșevicii lui Lenin și Stalin în perioada 1917-1957, de aproape 70 de milioane de nevinovați (a se cerceta Guinness Book of Recording), se poate aprecia că nazismul poate fi considerat inferior bolșevismului. Un singur exemplu concludent: masacrul de la Katyn, cu paternitate negată de ruși, până în momentul probelor sigure, URSS-ul făptuitor dând vina pe Germania. Acum, când cel puțin numeric, crimele sunt cunoscute se pune întrebarea: de ce și cui se datoresc încercările de destabilizare a zonei balcanice, atât după primul și al doilea război mondial cât și acum în special a României, Iugoslaviei, Cehoslovaciei și, tot pământ românesc recunoscut de "sistemul Versailles" a Republicii Moldova cu acel adevărat război din Transnistria? Cine, așadar, are interese deosebite în această zonă și, practic, este dușmanul "sistemului Versailles"?

Fără să fie cineva mare expert în ale politicii în general, și în ale politicii zonale în special, răspunsul este la îndemâna oricărui școlar mai răsărit: Germania, Rusia și Ungaria. Un cercetător atent va sesiza și prezența cuiva aflată în spatele acestor țări, cineva care, cu siguranță, manevrează totul în lume: Finanța mondială.

Or, prima îndreptățită a avea nemulțumiri, cel puțin din punctului său

de vedere, este Germania. Pe lângă faptul că, învinsă în război, trebuia să plătească (poate nu într-un asemenea cuantum) Germania a suferit, imediat după terminarea primului război mondial, o presiune feroce din partea Rusiei Sovietice atât înainte cât și după încheierea tratatelor sistemului Versailles. Rusia lui Lenin și-a îndreptat privirile în primul rând spre Germania, apoi, fidelă concepție acelei "revoluții mondiale" (pe care Lenin și-o imagina imediat spre Ungaria și, după cum se va vedea mai jos, spre mai toate țările).

Rusia Sovietică intervine în Germania prin organizarea de greve și de "republici sovietice". Așa, între 10 și 12 decembrie 1918 (deci imediat după capitularea Germaniei), are loc primul congres general al sovietelor de muncitori și soldați din Germania, urmat, la 30 decembrie, de congresul de constituire a Partidului Comunist din Germania:

- între 6 și 12 ianuarie 1919, au loc, la Berlin, lupte armate între trupele guvernamentale și muncitorii aflați în grevă politică (săptămâna sângeroasă);

- la 10 ianuarie 1919 este proclamată Republica Sovietică din Bremen (lichidată la 14 februarie 1919);

- la 13 aprilie 1919 Bavaria este proclamată republică sovietică (lichidată la 1 mai din același an);

- între 1 și 26 aprilie 1919 are loc greva generală a minerilor din Ruhr;

- la 13 ianuarie 1920 are loc o puternică manifestație a muncitorilor din Berlin împotriva hotărârii Reichstag-ului de a retrage puterea sovietelor din întreprinderi;

- între 13 și 17 martie 1920 a fost creată chiar și o Armată Roșie în Ruhr (înfrântă la 11 aprilie);

- chiar și după încheierea lucrărilor tratatelor de pace de la Paris-Versailles, în 1923, între 12 și 14 august are loc o grevă generală în întreaga Germanie;

- în octombrie, la 10 în Saxonia și la 12 în Thuringia, se formează guverne muncitorești iar între 23 și 25 octombrie 1923, are loc o instrucție armată la Hamburg;

- la 29 iulie 1924 ia ființă, la Halle, Unirea luptătorilor Frontului Roșu, și multe, multe alte manifestații, manifestații și procedee.

Înutil să se mai precizeze că toate acțiunile comuniste dirijate din Moscova spre Germania, erau finanțate de Rusia, poate chiar din enormele fonduri primite de Lenin de la germani în vederea distrugerii frontului din estul Germaniei, frontul rus, sarcină pe care Lenin a îndeplinit-o cu succes. Așadar, fronturi germane, împotriva Germaniei, bine plasate de Lenin.

Se poate presupune că dacă în Germania nu ar fi avut loc toate acțiunile bolșevice, nu s-ar fi născut, drept reacție, nazismul.

(Va urma)

Alexandru Chiriac

Sfinți și martiri contemporani

Am considerat necesar, dacă nu chiar obligatoriu, să republicăm gândurile și omagiul Mitropolitului Banatului, Nicolae Corneanu, adus - după o trăire în temnițele comuniste - martirilor din toate confesiunile ce-au luminat atât suferința celor ce-i înconjurau și le erau statornice exemple dar și Bisericii lui Hristos mace de-a pururi pentru cei care o mărturisesc în slavă. Problema canonizării, credem, - în convergență cu autorul - se leagă de aceea conversie totală dintre viață, mărturisirea credinței și acceptarea senină a martiriului. Și cât de puțini au fost aceia care în fața lui nu s-au derobat, îmbrățișându-l ca pe o supremă dovadă personală a refuzului trădării lui Hristos, căci dacă temnițele comuniste și anchetele securității au supus sute de mii de oameni la cele mai incredibile torturi, puțini au fost - de ordinul câtorva zeci - aceia care și-au însușit și înmăit valoarea suplicului, oferindu-l spre răscumpărarea unor ticăloși, lui Dumnezeu. Și dacă în privința celor aleși de noi istoria poate greși, fie prin grabă sau puținătatea informației, Biserica veșnică și vie trebuie să se pronunțe în timp - adunând cu micală și cernând cu severitate - semnele fără tăgadă ale sfințeniei căci în această privință, lumea fenomenală este supusă harului!

Radu Ciuceanu

Mass-media anunța nu demult beatificarea de către Vatican a episcopului bulgar Evgheni Bosilkov, ucis de staliști la 11 noiembrie 1952. Slujind în catedrala Sfântul Petru din Roma, Suveranul Pontif a omagiat "exemplul de mare curaj" al ierarhului bulgar, ucis mișelește de comuniști în urma unui proces în care era învinuit că n-a întrerupt relațiile cu Vaticanul.

Episcopul Evgheni Bosilkov este una din numeroasele victime ale comuniștilor și incontestabil beatificarea lui este pe deplin îndreptățită. Acest act reparatoriu ne duce însă cu gândul la atâția din cei martirizați de comuniști, în toate țările unde au pus mâna pe putere, indiferent de religia sau confesiunea căreia au aparținut.

O carte recent apărută la Paris în limba franceză, care se traduce și la noi în limba română, "Cartea neagră a comunismului", evocă mucenicia a mii și mii de credincioși, care n-au avut altă vină decât că L-au iubit pe Dumnezeu și s-au dedicat slujirii Lui.

Persecuțiile la care au fost supuși toți cei care nu s-au plecat în fața dictaturii comuniste, tributul de sânge care l-au adus, include pe lângă simplii credincioși, numeroși clerici de toate categoriile și aparținând tuturor gradelor. Toate Bisericile, inclusiv Biserica Ortodoxă Română și-a adus tributul ei. Fără a transforma această realitate dureroasă în argument propagandistic, nici în dispută cu alte confesiuni, adevărul este că nimeni n-a scăpat persecuției celor fără Dumnezeu. Despre suferințele și jertfele Bisericii, credincioșilor și slujitorilor ei s-a scris mult, de-ar fi să cităm și numai cartea lui George Ciorănescu apărută în franceză "Crestinii dinapoia cortinei de fier" (*Les chrétiens derrière le rideau de fer*, Paris, 1954) sau *Calvarul României creștine* a lui

Sergiu Grosu, volum apărut inițial în franceză (1987) și doar târziu în românește (1992). Mulți din cei care au pierit în acele vremuri am putea spune că sunt mărturisitori ai lui Hristos, în sensul că și-au dat viața pentru credință, chiar dacă în procesele ce li s-au intentat acuzele aduse erau aproape constant "subminarea orânduirii de stat". Spre deosebire de aderenții oricărei alte Biserici, doar reprezentanții Bisericii Greco-Catolice au fost persecutați pentru că nu acceptau să-și părăsească Biserica ce le-a fost desființată. În realitate însă nici ceilalți, inclusiv ortodocșii români, n-au avut altă vină decât că-și mărturiseau crezul lor religios.

Suferințele îndurate au fost din cele mai groaznice. Acest lucru i-a făcut pe mulți să se întrebe dacă n-ar merita canonizarea, adică ridicarea la rangul sfințeniei. Astfel nu demult cineva se întreba dacă Elisabeta Rizea din Nucșoara n-ar trebui trecută în rândul sfinților (Ion Zubașcu, *Sfânta din Nucșoara*, în *Ziarul "România liberă"*, nr. 2422 din 16 martie 1998, p.2). Fără îndoială suferințe ca ale Elisabetei Rizea, curățenia vieții și dragostea de Hristos răsfărâta asupra semenilor ar îndreptăți-o la cinstire deosebită. E adevărat însă și aceea că ridicarea cuiva la treapta sfințeniei e condiționată de Biserica de împlinirea multor condiții. Iată totuși că Vaticanul depășește piedicile de ordin formal și într-un caz ca acela al episcopului Evgheni Bosilkov îl ridică la rangul sfințeniei pentru "exemplul de mare curaj oferit". Ce vom face noi?

Martiri și eroi români au umplut anii lungi ai dictaturii comuniste. Martiri ai Bisericii Ortodoxe Române sunt toți fiii ei duhovnicești care au fost uciși pentru că au păzit dreapta credință ori au apărut învățăturile evanghelice. Ei au pățimit în timpul prigoanei venită peste noi începând cu 1945 și de care ne-am eliberat cu prețul sângelui în decembrie 1989. Un timp istoricește scurt, dar care ne-a costat mii de vieți și sufletul unui neam întreg. Numai Dumnezeu cunoaște numărul exact al noilor săi mucenici. Generațiile de azi și cele următoare e bine să știe că Biserica luptătoare nu a fost niciodată ingenușiată. Prin noii ei mucenici și mărturisitori, Biserica a triumfat pentru că "nici porțile iadului nu o vor birui". Prin noii mucenici și mărturisitori, ierarhi și preoți, monahi și monahii, bărbați, femei și copii, Domnul Hristos a mântuit neamul românesc de puterile demonice a celor fără Dumnezeu. Cum îi vom cinsti pe toți aceștia?

Mulți s-au gândit că ar trebui considerați sfinți în care sens așteaptă o decizie din partea Bisericii așa cum s-a procedat în ultimele decenii cu nu puțini sfinți români. Observăm însă că spre deosebire de alte Biserici, Biserica noastră Ortodoxă Română a fost destul de reticentă, chiar ezitantă, astfel încât unii au zis că neamul nostru "nu s-ar fi învrednicit de cinstirea de-a odrăsli sfinți din sânul său" (pr. prof. Liviu Stan, *Sfinții români*, Sibiu, 1945, p.3). Până la urmă însă rezervele au fost depășite și nu fără a se fi ținut seama de numeroasele reguli privind canonizările (L. Stan, *Canonizarea sfinților români*, în rev. "Biserica Ortodoxă Română", an LXXXVI, nr.6, iunie 1968, mai ales pp. 732-735). Iată foarte pe scurt în ce ar consta aceste reguli: puterea de a suferi moartea martirică, de a înfrunta orice supliciu pentru credință sau de a trăi în cea mai perfectă curățenie, darul de a săvârși minuni în viață și după moarte, păstrarea intactă a trupului după moarte și răspândirea bunei miresme, cinstirea

spontană dată de credincioși, etc. Se pune întrebarea însă cât s-ar conforma mucenicii vremurilor noastre, victimele comunismului, acestor reguli sau cel puțin unora dintre ele? De bună seamă e datorită Bisericii să cerceteze și să hotărască așa cum s-a făcut în cazul Cuvioasei Paraschiva, a Sfântului Dimitrie cel Nou, a Sfântului Iosif de la Partoș, a lui Constantin Brâncoveanu, etc., etc. Și până atunci însă în asentimentul unui apreciabil număr de conaționali s-ar putea găsi modul potrivit de a li se aduce celor vizați cinstirea corespunzătoare. Soluția a oferit-o unul din cei care s-a împărtășit de toate ororile comunismului, preotul prof. Gheorghe Drăgulin în studiul *Victimele pușcăriilor comuniste și ale Revoluției în atenția aghiografiei contemporane* (în rev. "Biserica Ortodoxă Română", an CIX, nr 7-9, aprilie - septembrie 1991, pp. 91-98).

a) Dintotdeauna Biserica dreptmăritoare a făcut pătași nemuririi pe toți care au apărut cu prețul vieții lor legea și patria străbună. De aceea și pe eroii-martiri uciși de către comuniști în temnițe și pe victimele Revoluției trebuie să-i înveșnicească. Sunt eroi pentru că au trecut prin sacrificiul suprem, iar martiri, pentru că au dat mărturie despre valorile eterne pe care comunismul le anula sau le credea nimicite pentru totdeauna.

Formula de mai sus nu poate fi sancționată imediat ci după trecerea unui oarecare timp, pentru mai multe cauze. Între altele, pentru a aduna în prealabil documentele care să ateste tot ce s-a întâmplat între zidurile pușcăriilor. La fel stau lucrurile cu cei care au căzut în Revoluția din decembrie 1989.

Eroul este într-adevăr treapta cea mai de sus a vredniciei morale. Nobletea sa sufletească are un plus de voință, multă stăpânire de sine, iubire de oameni și jertfelnicie. În Biserica însă, eroul trebuie să se caracterizeze prin ruperea legăturilor pământești neesențiale, prin disponibilitatea de a mări pe Hristos, purtarea Crucii și prin lepădarea patimilor trupesti.

b) A doua posibilitate de prețuire a jertfelor anticomuniste este formula canonizării individuale. Dintre numele care s-au distins prin sfințenie, jertfelnicie și consecvență cetățenească amintim pe următorii: arhim. Arsenie Boca, arhim. Benedict Ghiuș, preot Ioan St. Boboc (parohia Căltuna, jud. Buzău), poetul Vasile Voiculescu, prof. univ. Teodor M. Popescu, preot prof. Toma Gherasimescu etc.).

Despre alt martir, istoria de astăzi consemnează: "Într-o celulă a sinistrei închisori politice de la Aiud, se stinge, la începutul anilor '50 unul dintre cei mai valoroși intelectuali români din câți s-au născut pe acest pământ. De fapt, acest om s-a sacrificat pentru a prelungi orele sau pentru a atenua agonia unui tânăr tuberculos. Marele filosof Mircea Vulcănescu s-a întins pe cimentul înghețat, sub tănărul muribund, ca o saltea umană, îmbolnăvindu-se la rândul său și sfârșind după câteva zile, ca martir și pildă unică de sacrificiu... Înainte de a-și da duhul, Mircea Vulcănescu ne-a transmis un testament spiritual fără pereche "Nu, să nu ne răzbunați!"

Iată acum scene și nume din timpul "reeducării" vrednice de aghiografia ortodoxă: "Bolnavii prăvăliți pe ultimele trepte ale suferințelor găsseau în asemănarea Patimilor cu cele ale marelui chinuit Iisus o rezistență și putere de ridicare pe verticala spiritului în zone inaccesibile în împrejurări

obișnuite. Aici s-a săvârșit o experiență sufletească singulară. Acesta a fost miracolul de la Târgu Ocna. Mâna lui Dumnezeu i-a adus aci pe Valeriu Gafencu și Ioan Ianolide, cei doi mari trăitori creștini care prin puterea lor de convingere și exemplul de fiecare zi au insuflat celorlalți deținuți credință, tărie, putere de dăruire, înaltă atitudine morală față de prieteni și adversari. Până și reeducații îi respectau. Se simțeau atât de mici înaintea forței pe care o iradia personalitatea celor doi!" (Documentele Rezistenței, nr.1, 1991, p. 176).

Toți românii ar trebui să trăiască superba solidaritate a celor prezenți, comuniunea viilor cu morții în spiritul versurilor lui Valeriu Gafencu, intens evocat în calitate de sfânt al închisorii laolaltă cu atâția alții:

"Te-ai dus și ne-ai lăsat în urma Ta
Nădejdea revederii-n paradis,
Mereu vei fi cu noi și-om aștepta
Să ne-ntălmim cu sufletul deschis.
Ne-ndemni pe cei ce-n viață
am rămas:
Luptați, uniți și în același pas,
Zidiți lui Dumnezeu altare sfinte,
Pășiți pe calea vieții înainte!"

Este *Imnul celor căzuți*, pe melodia dr. Mihail Lungeanu. S-au cântat colinde compuse în închisoare, s-au rețrăit anii petrecuți acolo, cu tot ce a însemnat nu doar menținerea demnității de om, ci, mai ales, sfințenia vieții lor întemnițate.

Este ceea ce supraviețuitorii numesc "aspectul duhovnicesc al închisorii Târgu-Ocna" nu numai pentru nenumăratele viziuni creștine avute de deținuți, ci și pentru gesturile lor simple, de-o infinitesimală sfințenie, prin care se ajutau să reziste sau să moară creștinește (...). Este ceea ce a spus odată și preotul Constantin Voicescu: "Dacă despre fenomenul Pitești se vorbește atât de mult, ca despre o lucrare satanică de distrugere a omului, trebuie să se vorbească și despre fenomenul Târgu-Ocna ca lucrare divină de restaurare a omului, în plin iad comunist". Fiindcă acolo, în plină suferință, s-a trăit frățietatea ca o împărtășanie". (*România liberă*, 20 iulie 1991, p.2).

c) Sfântul Sinod poate lăsa întreaga problematică în competența preoților. În funcție de numărul martirilor și eroilor din localitate și în tradițiile parohiei, fiecare preot poate să slujească o pomenire generală sau individuală a lor, în contextul situațiilor locale. Oricum, dacă există sau nu o hotărâre oficială, istoria reliefează vrednicia lăuntrică și reală a victimelor comunismului, spre zidirea sigură a urmașilor și spre mărirea lui Dumnezeu.

Atâta pentru moment, în așteptarea unei analize a Sfântului Sinod și a hotărârii corespunzătoare pe temeiul căreia cinstirea propusă să devină regulă pentru întreaga Biserica.

Nicolae Corneanu
Mitropolit
al Banatului și Crișanei

NOTĂ:

Alături de cei doi hărăziți raiului (Ianolide și Gafencu) s-ar cuveni să-l cinstim în martirionul BOR-ului și pe arhimandritul Gherasim Iscu, călugăr și luptător în Mișcarea de Rezistență (n.n., R.C.).

poesis

Luminița Markos

LABIRINT

Trunchi sănătos strangulat între două ființe,
Înmoaie-ți rădăcinile-n iubire,
Hrănește-te cu lacrimile lor
Și contopește-te cu durerea fecioarei.
Vânjos și aprig în mânia-ți oarbă
Încolăcit pe miezul nemuririi
Ascultă pierduta șoaptă în spatele ecouri.
Și n-ar fi pentru prima oară.
Când gândul tău mut,

La fel ca despărțirea,
Neostenit ucuș, haotic alergând,
Din nicăieri venind, plecând spre nicăieri,
Va face ca această lume să dispară.

GÂND AMAR

Ți-e chipul hâd și slut de-atâta osteneală,
Dar gându-ți încolțește senin și cu iuțeală.

Ți-e fruntea încrețită de grijile de noi
Și mâna ți-e asprită de muncă și nevoi,

Privirea-ți pare oarbă din ochii ageri încă
Căci înlăuntrul tău durerea e adâncă,

E plină de necazuri, de rele, de-ntristare
De grijă pentru "El", cu ce să-l crească
mare?!

Că nu mai are ghetă și frigul s-a înțetit
Și pensia e mică și prețul s-a mărit.

Se uită la icoana tăcută din perete,
Se-nchină și oftează, cu gândul tot la...
ghete...

UNUI STRĂIN

Ți-aș dărui tot galbenul soarelui,
Roșul sângelui și albastrul cerului;
Ți-aș dărui verdele pomilor,
Strălucirea lunii, licărirea stelelor.
Ți-aș da munții, mările, câmpiile verzi
Tot ce cuprinzi cu ochii, tot ce vezi,
Porumbeii albi, ploaia de primăvară,
Gândul cel bun, ca pruncul de-afară,
Merele roșii ca buzele fetelor sărutate
Și perele galbene ca soarele de libertate.
Ți-aș face o cunună din spice aurii,
Ascultă-mă, străine, ascultă și-ai să știi
Că pâinea noastră caldă și bună și miroasă
Ți-am copt-o cu sufletul, să te simți ca acasă.
Ți-aș da să guști și vinul nostru bun
Ca să nu mai pornești spre țara ta la drum.
Și-n timp ce te-or fura visările,
Ți-oi umple fruntea cu sărutările,
Cercei de cireșe coapte ți-oi atârna,
Te-oi presăra cu petale de flori de "nu mă uita",
Să visezi că lumea e una, că peste tot e bine,
Că pomii rodesc și-aicea ca la tine,
Că oamenii cei buni sunt în același gând,
Ca apele ce lin se-adună de oriunde, din oricând!

inedit

Stelian Mateescu

Comentarii la poezia pură. Cazul E. Lovinescu

În 1933 apărea la Imprimeria Centrală un volum de eseuri filosofice, politice și de critică literară semnat **Stelian Mateescu** și intitulat *Directiva absolutului*. Este vorba de gruparea unor "studii", după cum le numea autorul în "Cuvântul introductiv", reprezentând articole apărute în diferite publicații ale timpului: "Gândirea", "Revista vremii", "Cuvântul", "Vremea", sau conferințe ținute în cadrul "Societății de Estetică" (Aceste conferințe erau organizate de Stelian Mateescu avându-i colaboratori pe Lucian Blaga și O.W. Cisek). Deși sub aparența unei prea mari extensii tematice, studiile au de fapt o "accentuată unitate doctrinală" dată de "pricepere, de cercetare și de scop", dar mai ales "de atitudine și trăire".

Cartea - singura publicată de autor, de altfel - conține articole critice la adresa comuniștilor camuflați în acea vreme, fie sub steagul țărănist, fie sub faldurile celui socialist (ex. *Comunism, Caricatură, Antimistică*) - fapt care l-a trecut implicit pe lista neagră a marilor indexări din 1947.

Din articole se extrage esența caracterului special al autorului: profund filosof (șef de promoție al generației Mircea Vulcănescu, Mircea Eliade, Paul Comarnescu, Lucian Blaga, Șerban Cioculescu), talentat scriitor, posesorul unei aristocratice fineți a spiritului critic și al unei subtile ironii constructive și nu disprețuitoare, după cum se va vedea din chiar articolul ales pentru publicare în revista noastră.

Cititorul se va întreba - pe bună dreptate - care a fost traiectoria existenței acestui atât de promițător nume și acestui atât de sensibil suflet românesc? Stelian Mateescu s-a născut în anul 1903 într-o familie din București care mai dădea românilor și alte nume mari: inginerul hidrotehnist Cristea Mateescu, academician, ctitorul barajelor de la Vidraru, Saru, Lăpușnicu Mare etc., prof. dr. docent Alexandru Daniel, dr. Constantin Daniel, orientalist, etc.

Stelian Mateescu a încheiat cu strălucire studiile Facultății de litere și filosofie din București, unde l-a avut ca profesor și pe Nae Ionescu.

Marele dar al întrebărilor fără răspuns, al "neliniștei metafizice" generatoare de noi și novatoare idei filosofice s-a dovedit a fi fatal pentru echilibrul sufletesc al lui Stelian Mateescu. Întors dintr-o călătorie de studii la Paris, în 1934, acesta suferă un dezechilibru psihic. Primul simptom se încheie dezastruos pentru cultura română: autoincendiarea bibliotecii personale și a tuturor manuscriselor. Era refuzul său de a continua o viață și o luptă pe care le considera deopotrivă inutile și absurde.

Carla Buruiană

Există o pluralitate de mijloace prin care poți face să se vorbească despre tine. Unii preferă calea efortului, concentrarea resurselor inteligenței și sensibilității în opere de rezistență. Alții, conștienți de echivocul intelectului propriu, se mulțumesc cu operații mai lesnicioase. Erostrat a dat foc templului de la Efes pentru a-și vedea împlinită dorința de-a fi persoană publică. Iar Erostrații vremii noastre - cu o amplitudine mai mică în linia gestului - taie sârmele de telegraf, asasinează contese pe ecranul cinematografului ori te împoșcă pe stradă, cu praf de scârpinat.

Supunând analizei opera d-lui Eugen Lovinescu - cuprinsă într-o dublă duzină de volume, dar lipsită de dificultăți la lectură, ajungem la o constatare care contrazice toate aparențele. D-lui Eugen Lovinescu nu-i place efortul. Să nu ne lăsăm înșelați de larma produsă, și de "fecunditatea" autorului "Vieții duble". D. Eugen Lovinescu, serie leneș. Spiritul său molatec nu simte plăcerile drumeției decât pe căile fără de spini ori pe potecile în pantă lină.

Nimic mai neîndoielnic în această privință: în articolele sale critice, d. E. Lovinescu ne arată - în mod invariabil - că nu are desvoltată ceea ce numim noi

viziunea ierarhică a lucrurilor - și consecința ei: exigența impersonală. Faptul nu e fără de însemnătate pentru orice muritor; și cu atât mai mult pentru un critic. Căci criticul este în primul rând, o înțelegere exersată a diferențelor de valoare, o nemaiobișnuită răspundere și o foarte precisă cumpănire.

Pe vremea când impresionismul critic al d-lui E. Lovinescu, nu era complimentat de o teorie a "Istoriei civilizației române moderne", această lipsă de înțelegere pentru valorile autentice l-a dus până la acceptarea, drept colaboratori la "Sburătorul" și "Lectura pentru toți", a injuriilor naționale care se numesc Radu Cosmin, Mircea Rădulescu și Victor Eftimiș! Ceva mai târziu, insensibilitatea sa ierarhică a fost deviată în superstiția ceneclului.

De 3-4 ani, d. E. Lovinescu, își revizuește opiniile sub această priză nouă. De la critica impresionistă în care criticul se temea să ia atitudine față de opera cercetată, d. E. Lovinescu a trecut la critica de ceneclu (care consta în supraordonarea producțiilor câtorva devotați la micul rit duminical tuturor celorlalte producții ale literaturii românești).

O pildă definitivă pentru această

(continuare în pag. 11)

(continuare din pag. 10)

schimbare de atitudine critică poate fi socotit articolul, recent publicat în "Sburătorul", (Nr. 8/927), asupra "Poeziei pure". D. Eugen Lovinescu alarmează mica republică a literelor române printr-o nouă cucerire: nu numai că în cenaclul său se găsesc grupați cei mai valoroși dramaturgi și nuvelisti ai epocii, dar tot acolo se află și reprezentantul român al poeziei pure (în înțelesul ei cel mai înalt: ca o expresie a inefabilului).

Cititorul cunoaște, desigur, efervescența provocată peste granițe, în special la Paris, în jurul poeziei pure. Ilustrul abate Brémond, într-un discurs ținut sub bolți academice a afirmat existența unui pact divin între marii poeți și Creatorul prin excelență; Souday, neîmpăcatul adversar al mediocrului literar, dar și al misticismului, a răspuns în foiletonul său din "Le Temps". Abatele a contraatacat la "Nouvelles littéraires", printr-o serie de "Eclaircissements", strânse apoi în volumul "La poésie pure", apărut odată cu încă un volum: "Prière et Poésie". Din toate părțile, literații și criticii au intervenit în desbaterea, care, nu s-a închis încă; ci dimpotrivă, s-a generalizat în foarte multe cercuri, întinzându-se chiar și la Universitate. (Fie zis în treacăt, Sorbona se ține ceva mai la curent cu ritmica ideilor decât impasibila noastră universitate).

D. E. Lovinescu, dacă nu de alt undeva, cel puțin din "Nouvelles littéraires", a avut ocazia să afle despre discuția pariziană. Pentru că problema e actuală, se poate ca cenaclul să nu aibă pe cineva care să o înfățișeze? Cum de nu! Nu are importanță că se vorbește de o poezie pură; poate foarte

bine să fie și impură. Dar de vreme ce preocupă prezentul, trebuie să găsim pe cineva din cenaclu care s-o reprezinte! Cenaclul conține doară în mic toate tendințele și figurile literaturii universale. Acolo se găsește dadaismul în scrisul câtorva maimuțe autohtone (pentru că și maimuțele autohtone beau eter) și Wedekind în țapii lui Aderca (pentru că și Aderca e erotic). Iată cum a devenit mucilaginosul Camil Baltazar - poetul leșinat al pornografiilor duioase - prin contactul cu cenaclul d-lui Lovinescu - pendantul lui Mallarmé și Valéry pe peluzele Cișmigiului!

Spectacolul pe care îl oferă d. E. Lovinescu, în cuprinsul articolului asupra poeziei pure e dintre cele mai amuzante. D-sa încearcă să facă gimnastică abstractă, deși este, după cum am spus-o, un spirit leneș: în mișcările inteligenței sale nu surprinzi niciodată agilitatea brațului ferm al jucătorului de tenis, nici curajul automobilistului trecut de 120 km pe oră și cu atât mai puțin sprinteria săritorului pe coardă. Și totuși, d. E. Lovinescu încearcă să dea un spectacol pe paralelele silogismului.

D. Lovinescu începe articolul său prin afirmații categorice. D-sa crede că în procesul de diferențiere care se operează între poezie și proză - cu Mallarmé și Valéry - "și chiar cu unele din versurile lui Eminescu - poezia lui Camil Baltazar e o contribuție vrednică de-a fi înregistrată"!

Hotărât, d. E. Lovinescu, continuă: Așa de mare poet e C. B., că "s-a găsit înainte de-a se fi căutat; și chiar când încearcă să se piardă nu izbutește". E, într-adevăr, ființă curioasă acest C. B.; simt că începe să ne intereseze; se caută pe sine, ceea ce înseamnă că nu s-a găsit; totuși nu

poate ieși din sine, deși acest "sine" nu există încă! Această metamorfoză de "uite-l nu e", echivalează pentru d. E. Lovinescu, cu o "sensibilitate condusă de o inteligență artistică", plus "o forță poetică elementară, egală, originală, inalterabilă". (Cititorul dă semne de neastâmpăr hilar în fața acestor baliverne; e rugat însă să aibă răbdare; seria e abia începută).

După aceste considerații asupra calității temperamentale, atribuite poeziei baltazariene, gimnastica silogistică a d-lui E. Lovinescu urmează (deși cititorul nu-și mai ascunde acum râsul); fondul poeziei lui C. B. se "caracterizează" - nu printr-un fixaj emoțional pe sanatoriu, ci - "prin sugerarea unor stări sufletești de luminiozitate". Adică tocmai cât trebuia spus pentru a justifica vidul sufletului de baltazar, lipsa de energie virilă, leșinul perpetuu în care se zbate acest cântăreț din palme:

"Măinile tale au scâncit melodii stângace".

Printr-o formulă de efect, scâncetele de flașnetă degenerată ale lui C. B., izvorâte dintr-un sentimentalism de cea mai curentă circulație, devin poezia pură și se regăsesc în evoluția culturală a umanității... la Beato Angelico! (Aci, cititorul râde sonor, profund, și flueră pe gimnast pentru gafă).

Trecând la studiul formei "poeziei" baltazariene, criticul - cu o egală admirație - vorbește de calitatea imaginilor; și o găsește "particulară". Termenul nu spune însă nimic. E vorba dacă această particularitate indică ori nu calități pozitive. Să ne îngăduie deci d. E. Lovinescu să precizăm: noi nu vedem în majoritatea imaginilor acestei poezii decât formațiuni artificiale, de

natură simplu verbală, adeseori conduse numai din necesități de rima:

- când fiecare stea e o maree
urcând spre înălțatele colnice!
Logodnă 'n seara cu luceferi grei
de muzicală unduire;
crai nou pecetluind polei
pe îmbrățișarea
noastră fără de umbrire...

- cu amintirea mânilor să sun
aceleași ceruri, etc.

La fel, prin cuvântul de "propriu" justifică (nu caracterizează) d. E. Lovinescu și muzica baltazariană; dar dacă ne punem la încercare complezența, să-l ascultăm, C. B. ne cântă cu o cacofonică împleticire de ritm:

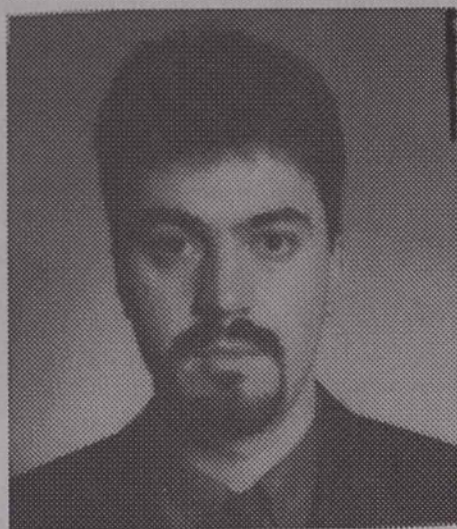
...Și-așa, stinge-ne-om singuri
despărțiți unul de celălalt.

Poetul d-lui Lovinescu e lipsit de inventivitate și forță verbală - producțiile lui fiind aranjamente artificiale, obținute cu un număr restrâns de cuvinte repetate; criticul, deși recunoaște că se află în prezența unei poezii monocorde și limitate, plămăiește încă o justificare, rămasă și ea nedovedită: "e o poezie unitară, prin integrarea tuturor imaginilor într-o tonalitate solidară".

De la primele versuri cercetate, poezia baltazariană arată abundente și supărătoare greșeli de limbă. D. E. Lovinescu le consideră însă... voluntare! - "pornite dintr-o voință de creație verbală"! Firește, e lesne de zis; dar e mai greu de crezut. (De aceea, cititorul continuă să se amuze, și ne mai îndoiindu-se de imparțialitatea d-lui E. Lovinescu, adaugă, desigur, nu cu ironie: ce admirabilă pricepere critică!).

poesis

Eduard George Tipar

SCHITĂ DE PORTRET
(existența paradoxului)

Albirea pământului
în locul în care
zidul de păsări curgea spre nisip.

Vântul, peste umăr, îndoia o parte din aripa
apei luna era albă și visul,
două depărtări de sărut.

Îmi pierdusem întrebările în goana spre iriși
și timpul trecut înălțase o culme de ceață
pașii mei stingheri ca jumătăți de clown
încă mai caută pierduți, într-o piață.

Ascultă cu mine, în răsăritul de august
scâncetul ierbii sub rouă, ascultă!
Plouă peste secunde
albine și pietre și frunze dormind,
tot atâtea depărtări de cuvinte.

ZIUA ȘI NOI

Uite! Pădurea aleargă, se desprinde,
noi suntem în mijloc, ca un cântec,
mersul copacilor, tot înainte, tot înainte
ce neliniște și ce dor cuprinde!

Câteodată seara își dezleagă apusul
și nici atunci nu înseamnă repaus.
noi suntem în mijloc ca o strigare,
raze ale lunii trimise la plimbare.

Iată, dimineața ne cheamă,
stropi mici de rouă și atâtea lumină!
noi suntem în mijloc ca un sămbure
totdeauna alb pe retină

PRIVIND PRINTRE DEGETE

Cum alunecă focul, alunecă focul,
umăr de arbore prinzându-și piciorul
cum aleargă prin muguri sărutul
cădere în sus, cădere în jos, următorul!

Vâsla coboară,
coboară piciorul tău stâng, paralel
virgula serii scriindu-se umed
pe buze strivite - pastel.

Banca Română pentru Dezvoltare

Premiul "OSKAR 1997" acordat de revista "Capital"
pentru cea mai bună bancă din România

Premiul "Bancherul anului 1997" acordat de revista "Piața Financiară"
conducătorului băncii

- Bancă comercială cu caracter universal, cu o reputație solidă
- Peste 700.000 clienți, din care 200.000 instituționali; 182 unități teritoriale; rețea de peste 450 de corespondenți bancari
- Nominalizată între primele 3 bănci ce vor intra în procesul de privatizare al instituțiilor bancare cu capital de stat
- Oferă clienților săi o gamă largă de produse și servicii, unele dintre ele în premieră pe piața românească: factoring internațional, cărți de plată și de credit, studii de fezabilitate, evaluări de patrimoniu, consultanță și servicii pentru operatorii de pe piața de capital, cecuri de călătorie American Express și Thomas Cook, linii de finanțare externă: BERD, BIRD și Deutsche Bank.
- Prima bancă din România căreia i s-a acordat licență de depozitar pentru fonduri de investiții, obținând și licența de bancă custode.
- Membru activ al comunității bancare internaționale - FACTORS CHAIN INTERNATIONAL, VISA INTERNATIONAL și SWIFT
- Partener al celei mai puternice și conservatoare societăți europene de garantare în domeniul bancar - Hermes Germania, cu efecte favorabile în susținerea operațiunilor de comerț exterior.
- Premiul pentru cea mai bună bancă din România în 1995 & 1996 acordat de prestigiosul grup de presă "Euromoney".
- Diploma pentru Promovarea Întreprinderilor Mici și Mijlocii la Nivel Național acordat la cea de-a cincea ediție a Topului Național al Firmelor Private 1997

Ce mai vreți, domnilor?

De foarte multă vreme intenționeam să scriu despre atitudinea unor cetățeni români, indiferent de naționalitate, atitudine în totală contradicție cu logica, în gravă opoziție cu iubirea dintre oameni. Articolul trebuia să-l scriu de mult, în primul rând în amintirea primei mele soții pe care am cunoscut-o pe front, într-un sătuc din Ungaria, la 24 decembrie 1944. Trebuia scris poate încă de prin deceniul al șaselea, când, în misiunile avute prin Banat, Ardeal și chiar Maramureș, am fost întâmpinat, adesea, cu "nem tudom românul!". O singură dată am ripostat, indignat, și tot în amintirea ei, mi-a părut rău ulterior. Mi-a părut rău cu toate că cel care *nu voia* să vorbească românește în România, deși cunoștea limba română, m-a admonestat, tot pe mine, cu un "șovinule". Încă o dată mi-am amintit cum, în toamna lui 1946, când am adus-o în țară, a început să învețe limba română numai cu mine și cu marele profesor *Iubire*,

iar progresele spun numele ca... s-o excomunică. N-am înțeles niciodată ce vină avea ea, când vinovatul eram eu. Al doilea popă, un popă șovin de mână întâi, caută să profite de rangul episcopal ce i s-a dat și seamănă ne iubirea față de o nație, anume româna. Or, se știe: "cine seamănă vânt, culege furtună", iar certurile și ura, războaiele nu au rezolvat niciodată problemele aflate în litigiu. Numai iubirea sau, cel puțin, buna înțelegere au putut izbui.

Cunosc destui maghiari care vorbesc perfect româna, probabil pentru că nu urăsc și nu sunt șovini. Atunci care e problema? De ce au apărut așa zisele neînțelegeri numai după crearea partidelor unor minorități. Oare există partidul germanilor în Franța, partidul turcilor în Grecia sau în Bulgaria sau alte asemenea aberații în alte țări din lume? Dar incitarea la școli separate care ar duce la necunoașterea limbii de stat? Ar putea concepe

un francez, un luni de la sosirea noastră în România, fiind într-un anturaj, este întrebată de ce naționalitate este. În loc să spună că e unguroaică, a răspuns printr-o întrebare: "ce părere aveți, soțul meu e român?". Și, după ce primește răspunsul afirmativ, adaugă: "înseamnă că și eu sunt româncă".

Dacă nici acest exemplu nu e suficient, gândiți-vă, domnilor, la acel teribil Cilibi Moisi, "vestitul din Țara Românească". Iar dacă nici pe Cilibi nu doriți să-l urmați, mai dau un ultim caz, care ar trebui să pună pe gânduri pe oricine.

Prin 1965-'66, căutam un specialist în stopări de rupturi la haine. Marea majoritate a acestora erau evrei și mulți au părăsit România. După îndelungi căutări, găsesc pe unul, pe Șerban Vodă, un bătrân care purta un nume conform meseriei - Stopper - și despre care se spunea că a revenit în țară după ce petrecuse câțiva ani în Israel.

-Domnule Stopper, întreb, ați fost plecat în Israel, adevărat?

-Da, am fost.

-Și, câștigați bine acolo?

-Oho! Am avut prăvălie cu vad.

-Atunci, iertați-mi întrebarea, de ce ați revenit în România?

-Da' ce, doru' de țară poate să-i explice cineva?

Într-adevăr, *aici* era țara acestui bătrân evreu, nu *acolo*, cu toate că în Israel erau consăngenii lui iar în România se formase doar legătura prin obiceiuri, deprinderi, mod de viață. Cu ei, cu evreii, ca și cu germanii, maghiarii, țigani conviețuim de secole dar ei nici nu s-au gândit să înființeze un partid evreiesc. Ei au fost și au rămas cetățeni români și mulți dintre ei cunosc limba română uneori cu mult mai bine decât unii români. De exemplu: Lazăr Șăineanu, Moses Gaster, Alexandru Graur. Chiar atunci când regimul totalitar a silit pe unii evrei să plece din România, cei ce s-au stabilit în Israel au rămas, cel puțin cu sufletul (și cu modul de viață) români, și, se știe bine ce fac.

Cine are urechi de auzit să audă, ca să nu se ajungă, cu această democrație prost înțeleasă, la homo homini, lupus!

Alexandru Chiriac

Redactor șef: Constantin Radu-Maria
Tehnoredactarea
computerizată: Carla Buruiană
Culegere: Rodica Ciocoiu
Corectură: Dalila Aramă

Lumea românească acum
Str. Av. Th. Iliescu nr.6
cod 71238, sector 1, București
tel. 679.38.45; fax. 230.76.82

Rețineți! Publicația se află la poziția 3118 în Catalogul RODIPET S.A.

Abonamentele se fac la oficiile poștale sau pe adresa redacției, avansând suma aferentă la casieria noastră sau în contul nr. 50034266677 Trezoreria sector 1. Cititorii din străinătate se pot abona prin SC RODIPET SA - P.O. BOX 33-57, Fax 0040-1-222.64.07 sau 222.64.39 telex 11995 - Piața Presei Libere nr. 1, sector 1, București. Abonamentul este de 6.000 lei pe 3 luni, 12.000 lei pe 6 luni și 24.000 lei pe un an.